

Guia de l'estudiant

2002 | 2003

Universitat de Vic

**Llicenciatura de
Psicopedagogia**

Facultat d'Educació

Primera edició: juny de 2001

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic

Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Llibreria-Copisteria de la Universitat de Vic

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Ensenyaments	13
Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia	13
Pla d'Estudis	13
Ordenació temporal de l'ensenyament	14
Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció	15
Programes de les assignatures	17
Assignatures obligatòries de 1r curs	17
Diagnòstic en Educació	17
Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum	19
La Construcció del Coneixement Acadèmic	23
Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns del Desenvolupament	26
Mètodes d'Investigació en Educació	28
Seminaris	30
Assignatures obligatòries de 2n curs	33
Pràcticum	33
Psicologia de la Instrucció	34
Orientació Professional	36
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua	38
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica	42
Educació Especial	44
Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica	46
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis	48
Complements de formació	51
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica	51
Processos Psicològics Bàsics	53
Psicologia de la Personalitat	56
Psicologia Social	59

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació vull donar-te la benvinguda, en nom de tot el professorat i el personal dels serveis, a la Facultat d'Educació i a la Llicenciatura de Psicopedagogia. En aquesta «Guia de l'estudiant» per al curs 2002-2003 hi trobaràs els programes de les assignatures troncal i obligatòries de Psicopedagogia, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies i sistemes d'avaluació.

Pel que fa a les assignatures optatives i de lliure elecció en aquesta Guia només hi trobaràs el títol. El programa detallat de cadacuna d'elles se't facilitarà a part, en una Guia de totes les Assignatures Optatives i de Lliure Elecció que s'oferiran a la Facultat d'Educació, en tots els estudis, durant el curs 2002-2003.

És important que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que el mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part dels professors.

Esperem que aquesta documentació que et fem arribar et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que el professorat i personal de serveis hem planificat es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia
- Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Antoni Tort i Bardoler, degà
- Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Pere Pujolàs i Maset, coordinador dels estudis d'Educació Social
- Coordinador dels estudis de Psicopedagogia (pendent de nomenament)
- Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants del professorat amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

- Cap:* Josep Casanovas i Prat
Professors: Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Agustí Comella i Cayuela
Elisenda Jaumira i Areñas
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Montserrat Martín i Horcajo
Francesc Marín i Serrano
Joan Mir i Tubau
Santiago Ponce i Vivet
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Jacint Torrents i Buxó
Joan Vancells i Flotats

Departament de Ciències de l'Educació

- Cap:* Esther Fatsini Matheu
Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Isabel Carrillo i Flores
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Julio Figueroa
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Sònia Reig i Orta
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Antoni Tort i Bardolet
Joan Vera i Saucedo
Jordi Verdaguer i Gorchs

Departament d'Educació Especial

- Cap:* (Pendent de nomenament)
Professors: Jaume Carbonés i López
Isabel Carrera i Blancafort
Montserrat Castells i Clota
Manel Dionís Comas i Mongay
Nilda Estrella i Sayag

Josep Font i Roura
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago Martínez
Olga Pedragosa i Xuclà
Pere Pujolàs i Maset
Gemma Riera i Romero
Ramon Riera i Euras
M. Rosa Roca i Tañà
Robert Ruiz i Bel
Joan Sala i Baiget

Departament d'Educació Infantil

Cap: Àngel Alsina i Pastells
Professors: Irene Balaguer i Felip
Montserrat Benlloch i Burrull
M. Carme Bernal i Creus
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Daufi i Moreso
Núria Franc i Batlle
M. Teresa Feu i Vidal
Eva Mayo i Rodríguez
Maite Pujol i Mongay
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Miquel Pérez i Mas
Professors: Joan Arumí i Prat
Sebastià Bardoler i Mayoła
Xavier Codina i Grossmann
Eduard Comerma i Torras
José Luis López del Amo
Miquel Pérez i Mas
Gil Pla i Campàs
Eduard Ramírez i Banzo
Carles Romagosa i Vidal
Dolors Rusiñol i Cirera
Marta Solà i Serrabou
Lluís Solé i Sala
Gemma Torras
Josep Vernis i Burés
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Jordina Coromina i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Gallart i Bau

Núria Medina i Casanovas
Carme Rubio i Larramona
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Daufi i Moreso

Professionals dels Serveis

Secretaria Acadèmica: Elisabet Vila i Sala
Secretàries de Direcció: Dolors Ruiz i Zafra
Secretària de Pràctiques: Dolors Muñoz i Vilaseca
Secretària auxiliar: Rosa M. Guix i Godayol

Calendari acadèmic

1r curs

Rebuda dels estudiants: 30 de setembre a les 17h de la tarda

Docència 1r quadrimestre: del 30 de setembre de 2002 al 24 de gener de 2003
(Assig. optatives i lliure elecció: del 30 de setembre al 13 de desembre de 2002)

Exàmens:

1ª convocatòria: del 27 de gener al 7 de febrer de 2003

2ª convocatòria: del 30 de juny al 4 de juliol de 2003

Docència 2n quadrimestre: del 17 de febrer al 6 de juny de 2003
(Assig. optatives i lliure elecció: del 10 de març al 6 de juny de 2003)

Exàmens:

1ª convocatòria: del 16 al 27 de juny de 2003

2ª convocatòria: de l'1 al 12 de setembre de 2003

2n curs

Docència 1r quadrimestre: del 23 de setembre al 13 de desembre de 2002
(Assig. optatives i lliure elecció: del 30 de setembre al 13 de desembre de 2002)

Exàmens:

1ª convocatòria: del 16 de desembre de 2002 al 8 de gener de 2003

2ª convocatòria: del 30 de juny al 4 de juliol de 2003

Pràctiques: del 9 de gener al 28 de febrer de 2003

Docència 2n quadrimestre: del 10 de març al 6 de juny de 2003

Exàmens:

1ª convocatòria: del 16 al 27 de juny de 2003

2ª convocatòria: de l'1 al 12 de setembre de 2003

Dies festius:

- 12 d'octubre de 2002, dissabte, festa estatal (Mare de Déu del Pilar)
- 1 de novembre de 2002, divendres, Tots Sants
- 6 de desembre de 2002, divendres, festa estatal (Dia de la Constitució)
- 22 d'abril de 2003, dimarts, pont
- 23 d'abril de 2003, dimecres, Sant Jordi, Festa patronal de la UV
- 1 de maig de 2003, dijous, festa estatal (Festa del Treball)
- 2 de maig de 2003, divendres, pont
- 9 de juny de 2003, dilluns, Segona Pasqua
- 24 de juny de 2003, dimarts, Sant Joan
- 5 de juliol de 2003, dissabte, Festa Major de Vic
- 11 de setembre de 2003, dijous, Diada Nacional de Catalunya

Vacances:

Nadal: del 21 de desembre de 2002 al 7 de gener de 2003, ambdós inclosos.

Setmana Santa: del 14 al 23 d'abril de 2003, ambdós inclosos
(inclouen el pont del 22 d'abril i el dia de Sant Jordi)

Organització dels Ensenyaments

Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia

Per accedir a aquesta llicenciatura cal complir un dels següents requisits:

- Estar en possessió del títol de Mestre en qualsevol especialitat.
- Estar en possessió del títol de Diplomant en Educació Social.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia.

Segons quina sigui la via d'accés, cal cursar els següents complements de formació:

- a) Per a persones que disposin del títol de mestre:
 - Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
 - Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
 - Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
 - Psicologia Social (6 crèdits).
- b) Per a persones que disposin del títol de Diplomant en Educació Social:
 - Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
 - Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
 - Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
 - Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
 - Psicologia de l'Educació (4 crèdits).
- c) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia:
 - Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
 - Psicologia Social (6 crèdits).
 - Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
- d) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia:
 - Didàctica General (6 crèdits).
 - Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
 - Teoria de les Institucions Contemporànies d'Educació (4 crèdits).
 - Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

Els complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la llicenciatura (com a assignatures de lliure elecció) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

Pla d'estudis

El Pla d'Estudis de la carrera de Psicopedagogia ha estat elaborat d'acord amb les directrius generals pròpies d'aquesta titulació establertes en el Reial Decret 916/1992 de 17 de juliol (B.O.E. núm. 206 de 27 d'agost de 1992).

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Psicopedagogia s'organitzen en un únic cicle de dos cursos. Les assignatures són anuals o quadrimestrals.

En total, el nombre de crèdits de la llicenciatura és de 138, distribuïts de la següent manera:

Matèries troncal	72 crèdits
Matèries Obligatòries	36 crèdits
Matèries Optatives	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció	18 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

Amb caràcter general la durada dels estudis de Psicopedagogia de la Universitat de Vic està prevista en dos cursos acadèmics.

L'ordenació temporal de l'ensenyament prevista en dos cursos és la següent:

PRIMER CURS		C.A.
Anuals		
La Construcció del Coneixement Acadèmic		9
Seminari		9
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre
Diagnòstic en Educació	6	Disseny, Desenvolup. Innovació del Currícul. 6
Mètodes d'Investigació en Educació	6	Intervenció Psicopedagògica en els Transtorns del Desenvolupament 6
SEGON CURS		C.A.
Anuals		
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica		9
Pràcticum		15
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis		9
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua		9
Tercer Quadrimestre	C.A.	Quart Quadrimestre
Psicologia de la Instrucció	6	Orientació Professional 6
		Dificultats d'Aprenent. i Intervenció Psicopeda. 6
		Educació Especial 6

Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció

(Només per als estudiants de 2n curs)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Mediació i Resolució de Conflictes	6	1r	(Bloc D)
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	(Bloc D)
Intel·ligència Emocional	6	1r	(Bloc D)

Assignatures optatives

(Per als estudiants de 1r i 2n curs)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar	6	1r	(Bloc E)
Intervenció Sòcioeducativa en l'Àmbit Familiar	6	1r	(Bloc E)
Història de la Infància i de la Joventut	6	2n	(Bloc F)
Filosofia de l'Educació	6	2n	(Bloc F)
Intervenció psicopedagògica en la inadaptació social	6	2n	(Bloc F)

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'alumne pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'alumne ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 18 crèdits de lliure elecció. Per a obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic.

L'horari de classes de Psicopedagogia permetrà cursar assignatures d'Educació Social i de Magisteri com a crèdits de lliure elecció:

Bloc D (1r Q): - Estratègies metodològiques en l'educació infantil (2n cicle)
- L'ordinador a l'escola

Bloc E (1r Q): - Dinàmica de grups
- Educació per a la Salut i Intervenció en Drogodependències
- Recursos audiovisuals: fotografia i vídeo

Bloc F (2n Q): - Desenvolupament Humà, Diversitat i Sostenibilitat
- Literatura i Societat

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu la Guia de la UVic).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

- Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UVic.
- Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
- Estrades d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UVic.
- Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UVic té signats amb altres institucions.

Assignatures Obligatòries de 1r curs

Diagnòstic en Educació

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Entendre el diagnòstic en educació com a procés d'optimització de la intervenció educativa i millora de la qualitat de l'educació.
- Relacionar el diagnòstic en educació amb l'avaluació de les necessitats educatives de l'alumnat.
- Situar l'avaluació de les necessitats educatives en el procés d'intervenció psicopedagògica.
- Conèixer i utilitzar instruments per a l'avaluació psicopedagògica.

CONTINGUTS:

Introducció: Del diagnòstic psicològic a l'avaluació de les necessitats educatives especials.

1. L'avaluació psicopedagògica

- L'avaluació psicopedagògica segons la legislació vigent a Catalunya.

2. Algunes observacions o reflexions a partir de la pràctica de l'avaluació psicopedagògica des d'un EAP.

- L'avaluació psicopedagògica com a procés
- Els tres vessants de l'avaluació psicopedagògica: descriptiu, explicatiu i prospectiu
- Les prioritats educatives en relació als objectius generals d'etapa
- L'avaluació psicopedagògica i les necessitats educatives
- La necessària col·laboració entre el psicopedagog i els mestres i professors en l'avaluació psicopedagògica
- L'avaluació psicopedagògica des d'una perspectiva comunitària
- L'avaluació psicopedagògica i el currículum: alguns criteris per a prioritzar l'ensenyament de continguts curriculars
- Una definició integrada de l'avaluació psicopedagògica

3. Resolució d'un cas pràctic

4. Tècniques, eines i instruments per a l'avaluació psicopedagògica

- Eines i instruments per a la recollida d'informació
- Tècniques per a la identificació de n.e.e. i per a la fonamentació de la resposta educativa: l'anàlisi de discrepàncies i l'anàlisi d'espai vital (Brown, 1989)
- L'avaluació del procés de lectoescriptura.
- Taules per a la determinació del nivell de competències curriculars i per a registrar-ne l'evolució.
- Alguns tests psicomètrics i proves estandarditzades i projectives.
- L'avaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge
- L'avaluació de centres
- L'avaluació de programes educatius

5. Redacció de dictàmens i informes

METODOLOGIA:

La metodologia de treball està molt vinculada a l'assignatura de Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum. En ambdues assignatures i a efectes d'exercicis a classe i de treball de grup es partirà de supòsits

comuns. Les sessions de classe tindran un caràcter marcadament pràctic. A partir de l'anàlisi de documents, de les explicacions del professor, de l'exposició d'experiències, dels treballs en equip dins i fora de l'aula i de l'estudi de casos, s'intentarà anar construint entre tots un cos teòric i pràctic a l'entorn dels continguts de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Un treball individual sobre els continguts dels punts 1 i 2 del programa (40%)
- Un examen final (50%)
- L'assistència i la participació a les classes, l'aportació de materials i experiències, la participació a les tutories, etc. (10%)

BIBLIOGRAFIA:

- Bassedas, E., Marrodán, M., Oliván, M., Rossell, M., Seguer, M., Vilella, M. (1991): *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Barcelona: Paidós/Cuadernos de Pedagogía (edició original 1989).
- Brown, L. (1989): *Criterios de funcionalidad*. Barcelona: Milán/Fundació Catalana Síndrome de Down.
- Brown, L., Nietupski, J. i Hamre Nietupski, S. (1987): «Criteris de funcionalitat última». Dins Ortega, J.L. i Matson, J.L. (comp.): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació especial, núm. 7. Barcelona: Departament d'Ensenyament, pp. 21-34.
- Coll, C. (1996): «Psicopedagogía: confluencia disciplinar y espacio profesional». Dins Monereo, C. i SOLÉ, I. (coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 33-52
- Corominas, P., De Cea, F., Henar, Z., Núñez, L. i Rodríguez, E. (1992): *VAQ. Instrument per a l'avaluació de centres docents*. Barcelona: Barcanova.
- Darder, P. i López, J.A. (1984): *El QUAFE.80. Qüestionari d'Anàlisi del Funcionament de l'Escola*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.
- Darder, P. i López, J.A. (1985): *Elements d'organització i avaluació del centre educatiu d'EGB*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.
- Ferrández, A., Peiró, J. i Puente, J.M. (1993): *La evaluación en la educación de las personas adultas*. Madrid: Diagrama.
- Giné, C. (1997): «L'avaluació de les necessitats educatives especials dels alumnes: la necessària col·laboració dels mestres i dels psicopedagogs», dins *Suports*, vol 1 núm. 1, pp. 1-9.
- Martín, E. i Solé, I.: (1990): «Intervención psicopedagógica y actividad docente: claves para una colaboración necesaria». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A.: *Desarrollo psicológico y educación*. Vol. II. Madrid: Alianza, pp. 463-476.
- Monereo, C. i Solé, I. (1996): «El modelo de asesoramiento educacional-constructivo: dimensiones críticas». Dins Monereo, C. i Solé, I. (coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 15-32.
- Onrubia, X., Lago, J.R. i Pitarque, I. (1996): «Dimensiones para el análisis de la práctica educativa desde una perspectiva psicopedagógica». Dins C. Monereo i I. Solé (coords.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional*. Madrid: Alianza, pp. 257-284.
- Pérez Gómez, A. (1989): «Modelos contemporáneos de evaluación». Dins Gimeno, J. i Pérez Gómez, A.: *La enseñanza; su teoría y su práctica*. Torrejón de Ardoz (Madrid): Akal, pp. 426-449.
- Stufflebeam, D.L. i Shinkfield, A.J. (1993): *Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica*. Barcelona: Paidós i Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia.
- Wang, M.C. (1995): *Atención a la diversidad del alumnado*. Madrid: Narcea.
- Wilson, J.D. (1992): *Cómo valorar la calidad de la enseñanza*. Barcelona: Paidós.

Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Conèixer i analitzar els principals aspectes conceptuals i aplicats de l'elaboració, desenvolupament i desplegament de currículums educatius.
2. Comparar les principals opcions curriculars i estimar els seus punts forts i febles de manera contextualitzada.
3. Conèixer i analitzar les principals opcions curriculars del sistema educatiu de Catalunya i de l'Estat espanyol.
4. Estimar els efectes d'opcions curriculars en relació a altres elements dels sistemes educatius.
5. Desplegar currículums escolars des de diferents perspectives i, particularment des d'un enfocament basat en l'ensenyament multinivell.

CONTINGUTS:

1. El currículum escolar: aspectes generals
 - 1.1. Els conceptes de Currículum.
 - 1.2. Les característiques específiques del currículum escolar
 - 1.3. Les característiques específiques dels currículums per a l'ensenyament obligatori
 - 1.4. Tradicions en l'elaboració dels currículums escolars: polítiques centrals i polítiques descentralitzades.
 - 1.5. Les fonts del currículum
 - 1.6. Definicions de components i elements del currículum: continguts i objectius
 - 1.7. Els objectius i la seva formulació
 - 1.8. Formulació terminal d'objectius per a l'avaluació sumativa
 - 1.9. Formulació general d'objectius per a la determinació (guia) de la direcció dels processos educatius
 - 1.10. Les taxonomies d'objectius educatius
 - 1.11. La seqüència d'intencions educatives: seqüències per continguts i seqüències per objectius: diferents enfocaments
 - 1.12. Els graus concreció de les intencions educatives
 - 1.13. El concepte de currículum prescriptiu
 - 1.14. Elaboració de parts d'un currículum prescriptiu
2. Els currículums prescriptius
 - 2.1. Els decrets de currículum
 - 2.2. Anàlisi dels components prescriptius del currículum de l'ESO: LOGSE, i Decret 96
 - 2.3. Comprensivitat i elements prescriptius en el currículum de l'ESO
 - 2.4. L'atenció a la diversitat i la personalització de l'ensenyament en la LOGSE i els decrets de currículum
 - 2.5. Especial èmfasi en el decret 96/92)
 - 2.6. Les definicions normatives de currículum escolar
 - 2.7. Les disposicions sobre projecte curricular de centre (PCC)
 - 2.8. Les disposicions sobre necessitats educatives especials
 - 2.9. El concepte de «desplegament del currículum»: PCC, PC, UP, Cr.
3. Els crèdits de l'ESO

- 3.1. Concepte de crèdit
- 3.2. Tipus de crèdits
- 3.3. Components d'un crèdit
- 3.4. Elaboració dels crèdits (vincles amb UP 5)
- 3.5. Disposicions normatives sobre crèdits: nombre de crèdits per etapa, cicle i curs.
- 3.6. Similituds amb les unitats de programació d'educació infantil i d'educació primària
4. El marc curricular per a l'ensenyament obligatori
 - 4.1. Concepte de currículum
 - 4.2. Les fonts que s'hi esmenten
 - 4.3. Obertura i tancament en el MC
 - 4.4. Bases psicopedagògiques: assumpcions
 - 4.5. Les vies de concreció de les intencions educatives
 - 4.6. Els diferents nivells de concreció
 - 4.7. Els components de cada nivell de concreció
 - 4.8. La individualització i l'atenció a la diversitat en el MC
 - 4.9. L'aplicació del MC en els currículum prescriptius
5. La programació basada en la perspectiva multinivell i la personalització de components curriculars
 - 5.1. Ensenyament multinivell:
 - 5.1.1. Concepte d'ensenyament multinivell
 - 5.1.2. El concepte de base curricular comuna (BCC)
 - 5.1.3. Elaboració de lliçons multinivell: fases
 - 5.1.4. Similituds amb els nostres crèdits
 - 5.1.5. Fase 1: Els continguts i els objectius
 - 5.1.6. Fase 2: Les activitats d'ensenyament i materials
 - 5.1.7. Fase 3: Les activitats d'aprenentatge i materials
 - 5.1.8. Fase 4: L'avaluació: Els objectius didàctics i les activitats d'avaluació
 - 5.2. Elaboració d'un crèdit com a base curricular comuna (BCC)
 - 5.2.1. Hipòtesi curricular: determinació de continguts
 - 5.2.2. Determinació d'objectius didàctics
 - 5.2.3. Determinació d'activitats d'ensenyament i d'aprenentatge
 - 5.2.4. Determinació d'activitats d'avaluació
 - 5.3. La personalització de components del crèdit
 - 5.3.1. Vincles amb l'avaluació psicopedagògica
 - 5.3.2. Les cartes de prioritats, participació i avaluació
 - 5.3.3. Les operacions d'adequació
 - 5.3.4. L'operació de priorització
 - 5.3.5. L'operació de concreció i l'operació d'ajustament: La taxonomia de Bloom i altres taxonomies
 - 5.3.6. Les altres operacions
 - 5.3.7. Aplicacions de cada operació a cada component curricular
 - 5.3.8. Implicacions dels procediments d'adequació en altres nivells del currículum escolar
 - 5.3.9. Personalització de continguts
 - 5.3.10. Personalització d'objectius didàctics
 - 5.3.11. Personalització d'activitats d'ensenyament, aprenentatge i avaluació, i materials
 - 5.4. Les reformulacions comprensives de les bases curriculars comunes.
 - 5.4.1. Continguts
 - 5.4.2. Objectius didàctics
 - 5.4.3. Activitats d'ensenyament i aprenentatge i d'avaluació. Materials
6. Introducció als suports psicopedagògics a processos d'elaboració i concreció del currículum

- 6.1. Suports tècnics documentals per a la presa de decisions
- 6.2. Suports tècnics documentals per a la concreció d'instruments curriculars
- 6.3. Els projectes curriculars: aspectes d'intervenció psicopedagògica
- 6.4. Les adequacions/adaptacions i les modificacions del currículum: aspectes d'intervenció psicopedagògica

METODOLOGIA:

En termes generals, les classes inclouran:

- a) exposicions del professor
- b) exercicis que es realitzaran individualment, o en petit grup, sobre els diferents continguts de l'assignatura
- c) treball en grup sobre el desplegament del currículum en crèdits des d'un enfocament multinivell (a partir, aproximadament, de la tercera setmana de classes)

Els exercicis i el treball de grup estan vinculats a exercicis, treballs i continguts de l'assignatura de Diagnòstic en Educació (també de 1r curs), amb la qual l'assignatura de Disseny Desenvolupament i Innovació del Currículum té forts vincles, no solament per la fonamentació psicopedagògica, sinó també per criteris de funcionalitat en l'avaluació i la intervenció psicopedagògica en relació a les decisions sobre el currículum escolar. Per aquests motius és molt recomanable cursar simultàniament ambdues assignatures.

AVALUACIÓ:

La Avaluació i les qualificacions es fonamentaran en les següents activitats:

- a) Un examen individual final sobre els continguts de l'assignatura que s'haurà de superar (amb qualificació de 5 o superior) per a aprovar-la.
- b) Un treball en grup sobre desplegament del currículum.

El professor lliurarà, a l'inici del curs, documentació sobre:

- a) L'index del treball de grup.
- b) El calendari de sessions d'exercicis a classe per a l'elaboració de l'esmentat treball.
- c) Els criteris d'avaluació de l'examen.
- d) Els criteris d'avaluació del treball.

Aquesta documentació serà explicada pel professor durant el curs i comentada progressivament en aquells aspectes que, per a copsar-la en totes les seves dimensions, puguin requerir de coneixements que els/les estudiants vagin consolidant en la impartició de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA¹

- Besalú, X. (1999). "Educar a partir de l'altre. Un currículum comú i per a tots". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 149-156.
- Bloom, B.S., Engelhart, M.D., Furst, E.J, Hill, W.H. y Krthwohl., D.R. (1971). *Taxonomía de los objetivos de la Educación. Clasificación de Metas Educativas*. Tom I. Ámbito del Conocimiento. Alcoi: Marfil.
- Eigenmann, J. (1975). *El Desarrollo Secuencial del Currículum*. Ciencias de la Educación. Madrid: Anaya/2.
- Elliot, W. i Eisner, E. (1987). *Procesos cognitivos i currículum. Una base para decidir qué hay que enseñar*. Barcelona: Martínez Roca.
- Eisner, W. (1976). *Como preparar la reforma del currículo*. Biblioteca Nuevas Orientaciones de la Educación. Buenos Aires: El Ateneo.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992). *Educació Primària. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992). *El projecte curricular i la programació. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema educatiu. Barcelona.

- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993). *Educació Infantil. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993). *Àrea de Tecnologia. Currículum Educació Secundària Obligatòria*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1994). *L'avaluació a l'Educació Primària. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1995). *Modificacions i adaptacions del currículum. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Landsheere, V. Landsheere, G. (1981). *Objetivos de la educación*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau,
- Lovitt, T.C. i Horton S.V. (1997) "Estratègies per adaptar els llibres de text de ciències per als joves amb dificultats d'aprenentatge". *Suports* vol. 1, núm. 2, p. 150-164.
- Onrubia, X. (1999). "Ensenyar i Avaluar a les Unitats d'Adaptació del Currículum (UAC): el complex equilibri entre significació i rellevància". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 102-111.
- Pujolàs, P. (2001) *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la educación obligatòria*. Màlaga: Aljibe.
- Ruiz, R. (1988). *Técnicas de Individualización Didáctica*. Col.Educación i futuro. Monografias para la Reforma. Madrid: Cincel.
- Ruiz, R. (1989). *Adequacions Curriculars individualitzades (ACI) per als alumnes amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació Especial. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- Ruiz, R. (1997). "Les Adaptacions Curriculars Individualitzades a l'Escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre al seva extrapolació al nostre sistema Educatiu". *Suports* vol. 1, núm. 1, p. 45-53.
- Ruiz, R. (1999). "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics de les Adequacions Curriculars. Disseny de "Bases Curriculars Comunes" per a tot l'alumnat i adequació personalitzada del currículum". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 121-148.
- Stainback, S. i Stainback, W. (1992). *Curriculum Considerations in Inclusive Classrooms: Facilitating Learning for all Students*. Baltimore: Paul Brookes Publishing Co.
- Stenhouse, L. (1984). *Investigación y desarrollo del currículum*. Madrid: Morata.

¹ Complementàriament a aquesta bibliografia s'empraran referències a altres documents. En aquest sentit, i particularment, s'empraran fonts normatives i legals i documents orientatius de la Generalitat de Catalunya i de l'Estat espanyol.

La Construcció del Coneixement Acadèmic

PROFESSORA: Montse BENLLOCH I BURRULL

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

L'objectiu més general d'aquesta assignatura és donar eines psicopedagògiques per a l'assessorament en l'educació científica i matemàtica des d'una perspectiva constructivista.

Al finalitzar el curs els alumnes hauran de saber:

- Caracteritzar el coneixement acadèmic i el coneixement intuïtiu.
- Identificar alguns processos psicològics que intervenen en la comprensió de conceptes bàsics en matemàtiques i ciències.
- Valorar les condicions educatives que afavoreixen l'aprenentatge del coneixement en ciències i matemàtiques
- Diferenciar les propostes didàctiques en matemàtiques i ciències d'acord als seus fonaments psicopedagògics i epistemològics.

CONTINGUTS:

1. Constructivisme

1.1. Definició del concepte.

- La construcció del món feta pels artistes, les persones del carrer i els científics.
- Psicologia i constructivisme, la perspectiva piagetiana i vigotskiana.
- Filosofia i constructivisme.

1.2. Les aportacions de la teoria de Piaget al constructivisme.

- El pensament científic com a model de coneixement en evolució.
- Què, com i qui construeix el coneixement?
- Què canvia i què és invariant en el desenvolupament cognitiu?

1.3. Les aportacions de la teoria de Vigotski al constructivisme

- L'activitat sociocultural com a model de construcció del coneixement.
- Què, com i qui construeix el coneixement en la teoria de Vigotski?
- Mediació semiòtica i consciència en la construcció de coneixements.

1.4. El coneixement de la vida quotidiana (informal) i el coneixement escolar (formal).

- Universals cognitius.
- Organització social de l'educació: conseqüències cognitives.
- Diferències entre l'educació formal i informal.

2. Construcció de coneixements científics

2.1. Condicions generals de l'aprenentatge

- Nivells d'anàlisi per examinar l'aprenentatge.
- Elements que intervenen en l'aprenentatge.

2.2. Processos d'aprenentatge

- Processos d'adquisició i construcció del coneixement científic.
- Diferents nivells d'anàlisi dels processos:

2.3. El paper de les idees implícites en l'aprenentatge de les ciències

- Característiques de les idees intuïtives prèvies a la instrucció.

2.4. Estratègies per identificar idees prèvies.

- Tècniques més emprades: el col·loqui, pluja d'idees, cartells, dibuixos i qüestionaris, mapes conceptuals.

- 2.5. Estratègies per a conquerir el canvi conceptual
 - Requeriments segons Posner.
 - Proposta de Hewson.
 - Exemples de canvi d'algunes idees i conceptes en ciències.
- 2.6. De l'aprenentatge associatiu a l'aprenentatge constructiu.
 - Característiques psicològiques dels dos tipus d'aprenentatge .
- 3. Construcció de coneixement matemàtic

Relacions entre el coneixement formal i no formal emprant continguts matemàtics en diferents contextos.

 - Concepte de transferència.
 - Coneixement matemàtic i activitat matemàtica.
 - Coneixement matemàtic i context d'adquisició.
- 3.1. Aspectes socials i culturals de les matemàtiques.
 - Coneixement i pràctica.
 - Activitats relacionades amb l'entorn.
 - Anàlisi de les diferents activitats matemàtiques transculturals.
- 3.2. Perspectiva de la construcció individual del nombre.
 - Formació de la noció de nombre.
 - Desenvolupament de la conservació.
 - Correspondències.
 - Desenvolupament de la sèrie.
- 3.3. Mesura
 - Desplaçaments i punts de referència en l'espai.
 - Longitud.
 - Quantitats físiques.

METODOLOGIA:

Es realitzaran classes expositives i participatives. Els alumnes hauran de llegir un seguit de textos que s'indicaran a l'inici del curs. Seran obligatoris per a tothom i seran discutits i analitzats a classe. També es farà servir material audiovisual per analitzar conductes d'aprenentatge.

AVALUACIÓ:

Aquesta assignatura s'avaluarà mitjançant dos exàmens parcials eliminators, un al final de cada quadrimestre i un treball en grup durant el 1r quadrimestre. L'assistència a classe és necessària per al convenient assoliment dels objectius de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Visor. 1994
- Benlloch, M. 1984. *Por un aprendizaje constructivista de las ciencias*. Madrid: Visor.
- Benlloch, M. 1998. *Desarrollo cognitivo y teorías implícitas en el aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Visor.
- Benlloch, M. 1992. *Ciencias en el parvulario*. Barcelona: Paidós
- Bishop, A. 1994. *Mathematical Enculturation*. Kluwer Academic Publisher.
- Carrahaer, T; et al. *En la vida diez, en la escuela cero*. 1989/1991. San Pablo. Siglo XXI Editores.
- Driver, R; Guesne, E; Tiberghien, A. *Ideas científicas en la infancia y la adolescencia*. Madrid: MEC / Morata.
- Glaxton, G. 1987. *Vivir y Aprender*. Madrid: Alianza Editorial.
- Jiménez, M. P; Albadalejo, C; Caamaño, A. 1992. *Curso de actualización científica y didáctica*. Didáctica de las ciencias de la naturaleza. Madrid: MEC.

- Lacasa, P. 1994. *Construir conocimientos. ¿Saltando entre lo científico y lo cotidiano?* II Seminario sobre constructivismo y educación. Puerto de la Cruz.
- Lovell, K. 1966. *Desarrollo de los conceptos básicos matemáticos y científicos en los niños*. Madrid: Morata. 1986.
- Piaget, J; Szminska, A. 1967. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe.
- Pozo, J. I. 1987. *Aprendizaje de las ciencias y pensamiento causal*. Madrid: Visor.
- Pozo, J. I. 1997: *Aprendices y Maestros*. Madrid: Alianza Editorial.
- Rogoff, B. 1993. *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona. Paidós.
- Scribner, S; Cole, M. Consecuencias cognitivas de la educación formal e informal. 1973/82. *Infancia y Aprendizaje*. 17, p 3-18.
- Vergnaud, G. 1991. *L'enfant, la mathématique et la réalité*. Barna. Peter Lang. Trad. Luis Ortega Segura *El niño las matemáticas y la realidad*. Mèxic: Trillas.

Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns de Desenvolupament

PROFESSORA: Montse CASTELLS i CLOTA

2n Quadrimestre. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Aprofundir en les principals característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament.
2. Disposar del coneixement teòric i pràctic per a l'avaluació de les persones amb trastorns en el desenvolupament i per a la planificació de la resposta educativa.
3. Conèixer a nivell teòric i pràctic estils d'ensenyament i estratègies educatives a fi de poder col·laborar amb els mestres i professors per tal de possibilitar la participació a les aules dels alumnes amb trastorns en el desenvolupament i assegurar el seu progrés acadèmic i social.
4. Aprofundir en els serveis de suport psicopedagògic i educatiu i en els diferents àmbits, fonts d'informació i recerca més rellevants.

CONTINGUTS:

1. Característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns el desenvolupament i les seves dimensions en relació a la intervenció psicopedagògica.
 - 1.1. El retard mental
 - 1.2. La discapacitat auditiva
 - 1.3. La discapacitat visual
 - 1.4. La discapacitat motriu
 - 1.5. Serveis específics
2. L'avaluació
 - 2.1. L'avaluació psicopedagògica dels alumnes amb trastorns en el desenvolupament
 - 2.2. L'Avaluació comprensiva
 - 2.3. Enfocaments d'avaluació
 - 2.4. Instruments d'avaluació
 - 2.5. Tècniques de recollida de la informació
 - 2.6. Elaboració i adaptació de proves d'avaluació
3. Estils d'ensenyament i estratègies educatives.
 - 3.1. L'ensenyament directe
 - 3.2. Les guies d'estudi
 - 3.3. L'autoregulació com a estratègia d'aprenentatge.
 - 3.4. L'aprenentatge assistit per company
 - 3.5. L'adaptació i utilització de materials didàctics.
4. Treball col·laboratiu amb altres professionals.

METODOLOGIA:

Els diferents continguts es treballaran a partir de:

- . Exposicions per part del professor.
- . Realització de treballs pràctics a la classe per cada bloc de continguts, individual o en parella, amb el suport del professor.
- . Estudi d'alguns blocs de continguts utilitzant l'estratègia de l'aprenentatge cooperatiu.
- . Treball pràctic en situacions simulades (aula, sessió d'avaluació...) on els alumnes assumiran diferents rols.
- . Treballs pràctics, tutoritzats pel professor.

AVALUACIÓ:

S'avaluarà l'assignatura a partir de:

- Una prova escrita a mig quadrimestre que permetrà, si se supera, eliminar matèria.
- Una prova escrita a final de curs
 - *La mitjana de les notes de les proves representarà el 60% de la nota final*
- Elaboració de dos treballs pràctics, un individual i un de grup, relacionats amb els continguts de l'assignatura.
 - *La mitjana de la nota dels treballs pràctics –que caldrà aprovar– representarà el 40% de la nota final.*

BIBLIOGRAFIA:

- Ainscow, M. *Desarrollo de escuelas inclusivas*. Edit. Narcea, 2001.
- Ann Tomlimson, Carol. *El aula diversificada*. Ediciones Octaedro, 2001.
- AAMR. *Retraso mental. Definición y sistemas de apoyo*. Madrid: Alianza, 1997.
- Del Ricón Igea, Benito (coord.) *Presente i futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Brown, L. *Criterios de Funcionalidad*, Barcelona: Millan. Fundació Catalana Síndrome de Down, 1989.
- Cunningham, C. Davis, H. *Trabajar con los padres*. Siglo XXI Editores, 1988.
- Covington, M.V. *La voluntad de aprender Guía para la motivación en el aula*. Madrid: Alianza, 2000.
- Freixa, M. *Familia y deficiencia mental*. Amarú Ediciones, 1993
- Hegarty i al. *Aprender juntos. La integración escolar*. Ediciones Morata, 1988.
- Delors, J. I al. *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins*. Unesco, 1996.
- Fontana, D. *La disciplina en el aula*. Aula XXI, Madrid: Santillana., 1995
- Gupta, R. M, Coxhead, P. *Asesoramiento y apoyo psicopedagógico*. Madrid: Narcea, 1993.
- Lowe, P. *Apoyo educativo y tutoría en Secundaria*. Madrid: Narcea, 1995.
- McKay, M. y Fanning, P. *Autoestima: Evaluación y mejora*. Barcelona: Martínez Roca, 1991.
- Martín, E. I al. *La atención a la diversidad en la Educación Secundaria*. Barcelona: ICE, 1991.
- Myers, D.G. *Psicología*. Edit. Médica Panamericana, 1.994.
- Muntaner, J. *La sociedad ante el deficiente mental*. Madrid: Narcea, 1998.
- Puigdellívol, I. *Programación de aula y adecuación curricular.- El tratamiento de la diversidad*. Barcelona: Graó.
- Reynolds, D. i al. *Las escuelas eficaces: claves para mejorar la enseñanza*. Aula XXI, Madrid: Santillana, 1997
- Silvestre, N. i al. *Sordera. Comunicación y aprendizaje*. Edit. Masson, 1998.
- Staimback, S. W. *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea, 1999.
- Stoll, L. Fink, D. *Para cambiar nuestras escuelas*. Barcelona: Octaedro, 1999.
- Wang, M. C. *Atención a la diversidad del alumnado*. Madrid: Narcea, 1995.
- Reynolds, D. i al. *Las escuelas eficaces: claves para mejorar la enseñanza*. Madrid: Aula XXI, Santillana, 1997.

Mètodes d'Investigació en Educació

PROFESSORA: Núria SIMÓ i GIL

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Conèixer i comprendre els diferents mètodes d'investigació qualitativa en relació als models de recerca en els quals es fonamenten. Desenvolupar processos d'anàlisi i interpretació de les dades en el context d'una recerca. Promoure una visió oberta i complexa sobre què és la investigació que serveixi per a guiar la presa de decisions dels mètodes a desenvolupar segons l'orientació de la recerca.

CONTINGUTS:

Tema 1: Aproximació conceptual a la investigació qualitativa.

Tema 2: Procés i disseny de la investigació qualitativa.

Tema 3: La planificació de la recerca.

Tema 4: La recollida de dades.

Tema 5: L'anàlisi de dades.

Tema 6: L'informe d'investigació.

METODOLOGIA:

El treball de classe i el desenvolupament del programa tindran com a llibre de referència:

Rodríguez, G.; Gil, J. García, E. *Metodología de la investigación cualitativa*. Málaga: Aljibe, 1996.

Les sessions de classe constaran d'explicacions inicials per part del professorat, comentaris de capítols de llibre i altres articles d'investigacions educatives, treballs en petits grups, debats col·lectius i del treball en el desenvolupament d'una recerca qualitativa des de la pràctica.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Assistència i participació en els treballs de classe
- Treballs en grup relacionat amb el disseny, planificació i realització d'un projecte d'investigació.
- Treballs individuals sobre els continguts de l'assignatura

BIBLIOGRAFIA

Alonso, C. (1992): *Lecturas, voces y miradas en torno al recurso informático en un centro de secundaria*.

Estudio de un caso. [Tesi doctoral]. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Anguera, M.T. (1985) *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. Madrid: Cátedra

Anguera, M. T. (coord.) (1999) *Observación de conducta interactiva en contextos naturales: Aplicaciones*.

Barcelona: Edicions de la UB.

Arnà, J. et al. (1992): *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: 1992.

Arnaus, R. (1996): *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Bertely, M. (2000): *Conociendo nuestras escuelas*. Barcelona: Paidós.

Bisquerra, R. (1989): *Métodos de investigación educativa. Guía práctica*. Barcelona: CEAC.

Buendía, L. et al. (1999): *Modelos de análisis de la investigación educativa*. Sevilla: ALFAR

Caballero, Z. (2001): *Aulas de colores y sueños. La cotidianidad en las escuelas multiculturales*. Barcelona: Octaedro/EUB.

- Cohen, L. i Manion, L. (1990): *Métodos de investigación educativa*. Madrid: Muralla
- Dane, F. C. (1997): *Mètodes de recerca*. Barcelona: UOC/Proa..
- Elliott, J. (1989): *Pràctica, recerca, i teoria en educació*. Vic: Eumo.
- Elliott, J. (1991): *La investigación-acción en educación*. Madrid: Morata.
- Elliott, J. (1993) *El cambio educativo desde la investigación-acción*. Madrid: Morata
- Escudero, J. M. (1990): *Tendencias actuales en la investigación educativa: los desafíos de la investigación crítica*. *Curriculum*, 2, pàg. 3-25.
- Fierro, C.; Fortoul, B.; Rosas, L. (1999) *Transformando la práctica docente*. Barcelona: Paidós
- Fox, D. J. (1981) *El proceso de investigación en educación*. Pamplona: EUNSA.
- Goetz, J. P. i Lecompte, M. D. (1988): *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid: Morata. (E.O.: 1984).
- Guba, E. (1981): *Criterios de credibilidad en la investigación naturalista*. A: Gimeno-Sacristan i Instituto Idea, Marchesi, A. i Martin, E. (2002) *Evaluación de la educación secundaria. Fotografía de una etapa polémica*. Madrid: Fundación Santa Maria.
- Kemmis, S.; McTaggart, R. (1988): *Cómo planificar la investigación-acción*. Barcelona: Laertes
- Ketela, J. M.; Roegiers, X. (1995): *Metodología para la recogida de información*. Madrid: La Muralla.
- Merriam, Sh. B. (1988): *Case Study Research in Education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Miles, M. B. i Huberman, A. M. (1994): *Qualitative Data Analysis*. EUA: Sage.

Seminaris

PROFESSORA: Isabel CARRILLO i FLORES

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS

L'assignatura vol oferir espais de comunicació i de reflexió individual i col·lectiva amb la finalitat de:

- a) Introduir-se en el món de la psicopedagogia i tenir uns coneixements generals bàsics –significat, història, legislació, àmbits, funcions, deontologia...-.
- b) Posar en pràctica alguns coneixements i competències necessaris per a la pràctica psicopedagògica: saber buscar informació, organitzar el pensament, analitzar la realitat teòrica i pràctica de la psicopedagogia; saber actuar com a formadors/es assessorant sobre àmbits d'intervenció; ...

CONTINGUTS

Els continguts s'estructuren en tres seminaris:

Seminari 1: Societat i Psicopedagogia

- Aproximació conceptual al món de la psicopedagogia i evolució històrica
- Societat actual, àmbits d'intervenció i funcions dels/de les professionals de la psicopedagogia

Seminari 2: Perfil i deontologia professional

- La formació teòrica i pràctica, els sabers i les competències fonamentals en la pràctica psicopedagògica
- La deontologia professional

Seminari 3: Àmbits de la psicopedagogia. Formació i assessorament

- Aproximació a realitats i continguts objecte d'intervenció psicopedagògica (violència juvenil; maltractaments infantils; drogodependències; diversitat cultural;...)
- La funció formativa i d'assessorament en la psicopedagogia

METODOLOGIA

L'assignatura s'estructura en seminaris que es basen en la participació, el diàleg, la reflexió i l'anàlisi, així com el treball cooperatiu de totes les persones assistents. Els continguts es treballen a través d'explicacions teòriques que permeten introduir els diferents temes; conferències i lectures que permeten conèixer i profunditzar en els continguts; treballs escrits que possibiliten estructurar la informació, comprendre i avançar en el coneixement; recerca d'informació i debats que permeten contrastar, analitzar i compartir el coneixement.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir de:

- a) Assistència i realització de les activitats individuals i de grup que es plantegin en les diferents sessions.
- b) Treballs individuals (lectura d'un llibre i reflexió escrita; memòria dels seminaris) i de grup (taller de formació).

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *Pedagogia del s. XX*. Barcelona: Cisspraxis, 2000.
- AA.VV. "S.XXI. Competencias para sobrevivir", a *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 298, gener 2001.
- AA.VV. "Asesoramiento en centros", a *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 203, maig 2001.
- AA.VV. "El diario escolar.", a *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 305, setembre 2001.

- Arnaus, R. *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1996.
- Bonals, J. *El trabajo en equipo del profesorado*. Barcelona: Graó, 1996.
- Carbonell, J. *La aventura de innovar. El cambio en la escuela*. Madrid: Morata, 2001.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Casamayor, G. (coord). *Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria*. Barcelona: Graó, 1998.
- Cascón, P. "Qué es bueno saber sobre el conflicto? i "Educar en y para el conflicto en los centros", a *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 287, 2000, pp. 57-66.
- Contreras, J. *La autonomía del profesorado*. Madrid: Morata, 1997.
- Del Rincón, B. *El psicopedagog en el centre de secundària. Suggestiments i propostes*. Barcelona: Estel, 1998.
- Del Rincón, B. ; López, V.; Palomares, M.C. *La intervención psicopedagógica en secundaria*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, 2000.
- Del Rincón, B. (coord.). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Delors, J. *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Esteve, J.M. i otros. *Los profesores ante el cambio social*. Barcelona: Antrhopos, 1995.
- Fernández, J. (coord.). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Archidona: Aljibe, 1995.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès, 1999.
- Fisas, V. *Cultura de la paz y gestión de conflictos*. Barcelona: Icària, 1998.
- Gadamer, H-G. *La educación es educarse*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Hernández, F. (coord.). *Formación del profesorado*. Barcelona: Praxis, 1998.
- Imbernón, F. (coord.). *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 1999.
- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.). *Repensar la pedagogia, avui*. Vic/Barcelona: Eumo, Societat Catalana de Pedagogia, 2001.
- Marchesi, A.; Martín, E. *Calidad de la enseñanza en tiempos de cambio*. Madrid: Alianza, 1998.
- Martín, E. "La intervención psicopedagógica en el ámbito de la gestión del Ministerio de Educación y Cultura", a *Infancia y Aprendizaje*. Núm. 87, 1999, pp. 27-45.
- Martínez, M. *El contrato moral del profesorado*. Bilbao: Desclée de Brower, 1998.
- Mayor Zaragoza, F. *Los nudos gordianos*. Barcelona: Círculo de lectores/Galaxia Gutenberg, 1999.
- Monereo, C.; Solé, I. (coord.). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, 1996.
- Monereo, C. (coord.). *Instantànies. Projectes per atendre la diversitat educativa*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Morín, E. *Els set coneixements bàsics per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Morín, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001. .
- Novak, J.D.; Gowin, D.B. *Aprendiendo a aprender*. Barcelona: Martínez Roca, 1998.
- Pérez de Cuéllar, J. *Nuestra diversidad creativa*. Madrid: Fundación Santamaría/SM, 1997.
- Pérez Gómez, A.I. *La cultura escolar en la sociedad neoliberal*. Madrid: Morata, 1998.
- Puig, J.M. *Toma de conciencia de las habilidades para el diálogo*. Madrid: CLE, 1992.
- Reina, F. "Mediaciones sociales a la comunitat. Els serveis socials entre la compensació i l'estímul. El futur dels serveis de mediació a favor de la convivència social." Ajuntament de Barcelona, 1998.
- Roca, I.; Colomina, m R. "Intervención psicopedagógica: una -¿o más de una?- realidad compleja.", a *Infancia y Aprendizaje*. Núm. 87, 1999, pp. 9-26.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997

- Salgueiro, A.M. *Saber docente y práctica cotidiana. Un estudio etnográfico*. Barcelona: Octaedro, 1998.
- Sastre, G.; Moreno, M. *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional. Una perspectiva de género*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Shön, D. *La formación de profesionales reflexivos*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Terricabres, J.M. *I a tu, què t'importa? Els valors. La tria personal i l'interès col·lectiu*. Barcelona: La Campana, 2002.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: Ceac, 1997.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos. Neutralidad y beligerancia en la educación*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Vilanou, C. (coord.). *Emili Mira. Els orígens de la psicopedagogia a Catalunya*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1998.
- Wanjiru, Ch. *La ética de la profesión docente*. Pamplona: Eunsa, 1995.
- Zabala, A. *Enfocament globalitzador i pensament complex*. Barcelona: Graó, 1999.

Assignatures Obligatòries de 2n curs

Pràcticum

COORDINACIÓ: Providència DAUFÍ i MORESO

Anual. 15 crèdits.

Per cursar l'assignatura de Pràcticum s'haurà d'haver cursat, prèviament, un mínim de quatre assignatures de primer curs.

OBJECTIUS:

Les pràctiques de Psicopedagogia estan concebudes per proporcionar als estudiants un aprofundiment en els continguts dels estudis de Psicopedagogia en la seva aplicació en àmbits d'intervenció psicopedagògica. Durant el curs 2001-2002, aquests àmbits d'intervenció es concreten bàsicament en entorns escolars i de serveis socials. En aquest sentit, la Facultat d'Educació oferirà places de pràctiques en els següents contextos:

1. Instituts i Centres d'Educació Secundària.
2. Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
3. Centres de Recursos per a Alumnes amb Dèficits Auditius (CREDA).
4. Centres d'Educació Especial.
5. Centres d'Educació Infantil i Primària.
6. Centres vinculats a Serveis Socials.
7. Universitat de Vic.

TEMPORALITZACIÓ:

Amb caràcter general, les pràctiques es portaran a terme al llarg de vuit setmanes durant els mesos de gener i febrer de 2002. Segons les característiques del Centre o Servei de Pràctiques, es podran concentrar o distribuir en algun altre període del curs acadèmic.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant col·laborarà en tasques vinculades a la Psicopedagogia amb el personal del centre o servei corresponent. Elaborarà un projecte de treball que desenvoluparà durant el curs.

El projecte de treball serà elaborat per l'alumne d'acord amb els professionals del Centre o Servei de pràctiques i amb el corresponent professor-tutor de la Facultat d'Educació.

Al final del curs acadèmic l'alumne lliurarà una Memòria de Pràctiques al professor-tutor de la Facultat d'Educació. Aquesta memòria inclourà: a) Descripció del Projecte de treball; b) Descripció de la seva posada en pràctica; c) Conclusions del treball portat a terme; d) Valoració global i personal de les pràctiques.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació i la qualificació de l'assignatura de pràctiques el/la professor/a-tutor/a de la Facultat d'Educació corresponent considerarà els següents aspectes:

Assistència de l'estudiant al Centre o Serveis on haurà desenvolupat les pràctiques.

Assistència a reunions i participació en projectes que els Centres o Serveis de pràctiques sol·licitin o admetin.

Assistència a sessions de formació i seguiment de les pràctiques.

Entrevistes amb el professor-tutor.

Memòria de pràctiques.

Informe escrit del professional del Centre o Servei de pràctiques.

Psicologia de la Instrucció

PROFESSOR: Àngel ALSINA i PASTELLS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Es tracta d'una assignatura troncal bàsica en els estudis de psicopedagogia, de caràcter teòric, però que aspira a proporcionar elements per a analitzar i comprendre la pràctica educativa escolar. També vol fonamentar el disseny de la pràctica de l'ensenyament i de la intervenció psicopedagògica.

L'objectiu fonamental de l'assignatura és aprofundir en les bases psicopedagògiques del currículum. A partir d'aquest, se'n desprenen els següents:

- Aconseguir que els estudiants siguin capaços d'adquirir una visió global de la psicologia de la instrucció, de la seva configuració històrica i dels seu objecte d'estudi.
- Disposar de criteris que permetin valorar les aportacions d'aquesta disciplina a l'estudi dels fenòmens educatius escolars i resoldre els problemes relacionats amb la seva planificació i desenvolupament.
- Contrastar les informacions i els criteris continguts en els blocs sobre els diferents temes proposats amb la pròpia experiència i coneixement pràctic de la realitat escolar per a revisar els criteris propis, per a consolidar-los científicament o per a modificar-los si cal.
- Construir, de manera personal, criteris d'intervenció psicopedagògica fonamentats.

CONTINGUTS:

Tema 1. La psicologia de la instrucció: aspectes definitoris

1. Introducció.
2. Antecedents de la psicologia de la instrucció.
3. L'aparició de la psicologia de la instrucció. Breu evolució històrica de la seva conceptualització.
4. Definició contemporània de psicologia de la instrucció.
5. Teories i models psicològics.
6. Teories i models instruccionals.
 - 6.1. Principals aportacions.
 - 6.2. Interaccions teòriques i pràctiques: cognitives, socials i contextuals.
 - 6.3. Principals teories i models instruccionals.

Tema 2. Els subjectes de la instrucció: el professor

1. Introducció.
2. La personalitat del professor.
3. L'afectivitat del professor
4. La motivació del professor per a ensenyar.
5. El pensament del professor.
6. Aspectes diferencials en l'estudi del professor.
7. L'avaluació del professor.

Tema 3. Els subjectes de la instrucció: l'alumne

1. Introducció
2. L'afectivitat de l'alumne
3. La motivació de l'alumne
4. Els processos de pensament de l'alumne
5. Aspectes diferencials de l'alumne
6. L'avaluació de l'alumne

Tema 4. El medi físic com a context instruccional

1. Introducció
2. La influència en el procés instruccional del disseny arquitectònic de les aules.
3. La distribució dels alumnes a l'aula.
4. La mida o ràtio del grup-classe.
5. La influència del temps instruccional.

METODOLOGIA:

A l'inici de cada tema es presentarà un esquema pensat perquè serveixi de guió. També es presentarà la bibliografia específica per ampliar els coneixements sobre el tema.

En el transcurs de cada tema hi haurà sessions d'exposició teòrica en les quals es presentaran els continguts que cal conèixer i sessions pràctiques que permetran veure d'una manera pràctica els diferents continguts exposats.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es compon de dues proves (una parcial i una final) i un treball:

- Les proves són de resposta múltiple, i es realitzen una a mitjans del quadrimestre i l'altre dins del calendari oficial. S'establirà una data prèvia a la realització de cada prova per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen. Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.
- El treball està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de Psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball s'haurà de presentar dins els quinze dies anteriors a l'acabament de l'assignatura, previ acord amb els estudiants.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en les proves i l'avaluació del treball, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obtindrà de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Coll, C. (1986). *Marc curricular per a l'ensenyament obligatori*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Coll, C. et al. (1997). *Psicologia de la Instrucció*. Barcelona: U.O.C.
- Davidoff, L. (1984). *Introducció a la psicologia*. Mèxic: McGraw-Hill
- Gagné, R.M. i Rohwer, W. (1969). Instructional Psychology. *Annual Review of Psychology*, 20, 381-418.
- Genovard, C. i Gotzens, C. (1990). *Psicología de la Instrucción*. Madrid: Santillana
- Morris, C.G. (1997). *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall.
- Myers (1991). *Psicología*. Madrid: Panamericana.
- Nye, D.R. (2002) *Tres psicologías*. Madrid: Thomson Learning. Paraninfo.
- Worchel, S. i Shebilske, S. (1997). *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall.

Orientació Professional

PROFESSORA: Esther FATSINI i MATHEU

Quadrimestral. 6 crèdits

INTRODUCCIÓ:

En aquesta assignatura es pretén oferir un recorregut per les diferents perspectives teòriques, models, processos, etc., en orientació professional. L'estabilitat laboral, l'immobilisme professional, la formació per a l'exercici de la professió, entre altres, han donat pas a la temporalitat, la polivalència i la formació contínua. En aquest context el professional de l'orientació té un paper primordial: orientar pel canvi i per la presa de decisions.

OBJECTIUS:

- Proporcionar elements de reflexió per a la intervenció en orientació professional.
- Analitzar diferents eines i estratègies per l'orientació professional.
- Conèixer els diferents àmbits d'intervenció: formals i no formals.

CONTINGUTS:

1. Aspectes introductoris. Clarificació terminològica.
2. Models i teories.
 - 2.1. Del Model d'Ajut al d'Educació per la Carrera.
3. Funcions de l'orientador.
4. L'orientació professional en la formació: reglada, ocupacional i contínua.
5. El paper de l'orientació en l'elaboració del projecte professional.
 - 5.1. Exploració a nivell personal: Autoconeixement, autoestima, interessos, preferències professionals...
 - 5.2. Coneixement dels recursos i serveis d'intermediació facilitadors de la inserció laboral.
 - 5.3. Mètodes i tècniques d'accés a la professió i l'ocupació.
 - 5.4. El paper dels tests en la tasca orientadora.
 - 5.5. Informació professional.
 - 5.6. La intervenció en l'orientació professional de diferents col·lectius.
6. Disseny de programes d'intervenció.
 - 6.1. Valoració de necessitats educatives.
 - 6.2. Finalitat. Determinació dels objectius prioritaris.
 - 6.3. Planificació de la intervenció: continguts, destinataris, recursos,...
 - 6.4. Avaluació i redisseny.
7. Tendències i prospectiva en Orientació Professional.
 - 7.1. Iniciatives i Programes Comunitaris.
 - 7.2. L'orientació professional a Espanya i Catalunya.

METODOLOGIA:

Es combinarà la teoria amb la lectura d'articles i bibliografia diversa per fer-ne posteriorment un comentari o debat. També es realitzaran activitats de dinàmica de grups i altres activitats grupals i individuals. Es fomentarà el diàleg i la reflexió a partir de les experiències del grup d'alumnes.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es realitzarà en funció de:

- Treballs individuals a classe.
- Treball en grup.
- La realització d'una prova escrita sobre continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *L'orientació professional. Temes a debat*. Barcelona: Institut Municipal d'Educació, 1995.
- Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Álvarez, M. i altres. *La orientación vocacional a través del currículum y de la tutoría. Una propuesta para la etapa de 12 a 16 años*. Barcelona: ICE, Graó. Materiales para la innovación educativa (MIE), 1991.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Ed. Aljibe, 1999.
- Fernández Sierra, J. *El trabajo docente y psicopedagógico en Secundaria*. Col: Biblioteca de Educación. Archidona, Málaga: Ed. Aljibe, 1995.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*. Lleida: Pagès ed., 1999.
- Gallego, S. *Cómo planificar el desarrollo profesional*. Barcelona: Ed. Laertes, 1999.
- Jurado, P. *Integración sociolaboral y educación especial*. Bellaterra: PPU, 1993.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ed. Ceac, 1993.
- Montané, J.; Martínez, M. *La orientación escolar en la educación secundaria. Una nueva perspectiva desde la educación para la carrera profesional*. Barcelona: P.P.U., 1994.
- Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo veintiuno de España Editores, 1993.
- Puchol, LL. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: ESIC, 1994.
- Repetto, E. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Madrid: UNED, 1994.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rodríguez Espinar, S. (Coord.). *Teoría y práctica de la orientación educativa*, 1993.
- Rodríguez Moreno, M L. *La orientación profesional. I. Teoría*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Rodríguez Moreno, M L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Sánchez, F.J. *Y el año que viene ¿qué?* Barcelona: CissPraxis, 2001.
- Sanz Oro, R. *Evaluación de programas en orientación educativa*. Madrid: Pirámide, 1990.
- Torres, J.A. *La formación del profesor tutor como orientador*. Jaén: Universidad de Jaén, 1996.
- Valls, F. *Fundamentos de orientación profesional para psicopedagogos*. Almería: Universidad de Almería, 1998.
- Valls, F. *Programa autoaplicable de asesoramiento vocacional*. Almería: Universidad, Servicio de Publicaciones. Monografías Humanidades, 1996.

Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua

PROFESSOR: Josep TIÓ i CASACUBERTA

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

El primer bloc de l'assignatura pretén proporcionar un conjunt de coneixements bàsics sobre la situació sociolingüística en l'àmbit català, especialment en els col·lectius dels adolescents i dels joves, per tal d'analitzar les repercussions d'aquesta situació en l'ensenyament de la llengua a primària i a secundària.

El segon bloc pretén proporcionar un conjunt de coneixements bàsics sobre els objectius, els continguts i les bases didàctiques de l'ensenyament de la llengua. També pretén exercitar els estudiants en l'anàlisi, l'avaluació, la utilització, l'adaptació i l'elaboració de materials didàctics adreçats a alumnes de secundària.

PROGRAMA:

1. Aspectes sociolingüístics. Iniciació conceptual i terminològica.

1.1 Llengua i cultura.

1.1.1. Llengua, producte cultural.

1.1.2. Llengua, dipòsit de cultura.

1.1.3. Eina creadora i transmissora de cultura.

1.1.4. Funcions principals de la llengua: comunicatives, identificadores, simbòliques.

1.2. Llengua, territori, demografia.

1.2.1. Llengua pròpia.

1.2.2. Comunitat lingüística.

1.2.3. Contacte de llengües.

1.2.4. Llengües majoritàries i minoritàries

1.2.5. conflicte lingüístic.

1.3. Diglòssia.

1.3.1. El concepte i la seva evolució.

1.3.2. Dues condicions essencials.

1.3.3. Quatre casos possibles.

1.3.4. La diglòssia als PPCC.

1.3.5. Acceptació i autoanàlisi.

1.3.6. Algunes distincions introduïdes.

1.3.7. Canvis recents.

1.3.8. Conclusions.

1.4. Coneixement i ús del català a Catalunya i als altres PPCC.

1.4.1. Reflexions prèvies.

1.4.2. Fonts i metodologies.

1.4.3. Modalitats.

1.4.4. Coneixement del català als diferents països: dades sincròniques, dades siacròniques. Alguns col·lectius específics: infants, adolescents, joves, immigrants...

1.4.5. Competència i performància.

1.4.6. Ús o usos.

1.4.7. Usos privats, públics, oficials.

1.4.8. El català a l'ensenyament.

1.4.9. Conclusions sobre la situació social de la llengua catalana.

- 1.5. Normalització lingüística.
 - 1.5.1. Antecedents i significacions.
 - 1.5.2. Normalització / normativització.
 - 1.5.3. Normalització / extensió de l'ús.
 - 1.5.4. Justificacions.
 - 1.5.5. Objectius polítics i jurídics.
 - 1.5.6. Objectius sociolingüístics.
 - 1.5.7. Balanç de resultats.
- 1.6. Bilingüisme i educació.
 - 1.6.1. Bilingüisme individual.
 - 1.6.2. Bilingüisme i societat.
 - 1.6.3. L'adquisició d'una segona llengua.
 - 1.6.4. L'educació bilingüe.
 - 1.6.5. Immersió lingüística versus submersió lingüística.
 - 1.6.6. Condicions i característiques dels programes d'immersió lingüística.
 - 1.6.7. Bilingüisme i educació en el domini lingüístic català.
 - 1.6.8. Situació de l'ensenyament bilingüe a Catalunya.
- 2. Aspectes didàctics.
 - 2.1. Diversitat lingüística i ensenyament.
 - 2.1.1. Relació entre diversitat lingüística i rendiment escolar.
 - 2.1.2. Teories del dèficit i teories de la diferència .
 - 2.1.3. Tractament educatiu de la diversitat i la variació lingüístiques .
 - 2.2. La llengua i la literatura en l'ensenyament obligatori.
 - 2.2.1. El caràcter instrumental de les habilitats i dels coneixements lingüístics.
 - 2.2.2. L'ensenyament de la llengua orientat a l'ús.
 - 2.2.3. La llengua i la literatura en els dissenys curriculars de primària i secundària: objectius, continguts i orientacions didàctiques.
 - 2.3. Avaluació i ús de materials didàctics.
 - 2.3.1. Els materials didàctics: tipologies i funcions.
 - 2.3.2. Observació, anàlisi i avaluació de materials didàctics.
 - 2.3.3. Utilització i adaptació de materials didàctics.
 - 2.4. L'elaboració de materials didàctics.
 - 2.4.1. La planificació.
 - 2.4.1.1. Documentació, tant pel que fa a la matèria com als recursos didàctics.
 - 2.4.1.2. Delimitació dels objectius i dels continguts.
 - 2.4.1.3. Establiment de criteris d'organització i distribució del material.
 - 2.4.1.4. Establiment de criteris de redacció i estil.
 - 2.4.2. L'elaboració.
 - 2.4.2.1. Ideació, selecció i construcció de les activitats.
 - 2.4.2.2. Redacció dels textos explicatius i dels enunciats de les activitats.
 - 2.4.2.3. Ordenació, comprovació, sistematització i correcció del material.
 - 2.4.3. L'experimentació, la revisió i l'edició del material.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

Pel que fa al primer bloc (aspectes sociolingüístics), l'avaluació consistirà en una o diverses proves sobre les matèries explicades a classe i en la valoració dels treballs teòrics o empírics (un per estudiant o grup, com a mínim).

Pel que fa al segon bloc (aspectes didàctics), que es durà a terme durant el segon quadrimestre, les primeres

sessions (al voltant de 20 hores) tindran un caràcter introductori. L'objectiu és aconseguir que els estudiants adquireixin els coneixements bàsics que els permetin de plantejar adequadament un projecte d'elaboració de material didàctic. A la meitat del quadrimestre es realitzarà un examen amb l'objectiu de comprovar que s'han adquirit aquests coneixements. Els estudiants que no superin aquesta prova podran recuperar-la en l'examen final de juny. La resta de les sessions tindran un caràcter pràctic i es destinaran a l'elaboració (guiada i assessorada pel professor) d'un projecte de material didàctic relacionat amb algun aspecte de l'ensenyament de la llengua i la literatura a secundària. Aquest treball es podrà realitzar individualment o en grup. El nombre de membres d'un grup haurà de guardar proporció amb les característiques del projecte, i en cap cas no podrà superar les quatre persones. Els estudiants que no puguin assistir amb regularitat a aquestes sessions pràctiques hauran de realitzar el treball individualment. La nota global de l'assignatura serà la mitjana de les proves específiques i dels treballs relacionats amb cadascun dels dos apartats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Aspectes sociolingüístics

- Arenas, J. *Llengua i educació a la Catalunya d'avui*. Barcelona: La Llar del Llibre, 1990.
- Areny, M. D. *Avaluar per construir. Eines de diagnosi i intervenció en la situació sociolingüística de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- Argelaguet, J. *Partits, llengua i escola. Anàlisi de la política lingüística de la Generalitat de Catalunya en l'ensenyament obligatori (1980-1995)*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 1999.
- Artigal, J.M. *Els programes d'immersió als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1995.
- Baker, Colin. *Fundamentos de educación bilingüe y bilingüismo*. Madrid. Cátedra, 1997.
- Baker, Colin. *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. Multilingual Matters Ltd.: Claredon, 1998.
- Bastardas, Albert., *Ecologia de les llengües*. Barcelona: Proa, 1996.
- Bibiloni, Gabriel. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Editorial 3 i 4, 1997.
- Boix, Emili. *Triar no és traïr. Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Boix, Emili; Vila, F. Xavier. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Branchadell, A. *La normalitat improbable*. Barcelona: Empúries, 1996.
- Joan i Marí, B. *Les normalitzacions reeixides*. Vilassar de Mar: Oikos-Rau, 1996.
- Lee McKay, Sandra; Hornberger, Nancy H (ed.). *Sociolinguistics and Language Teaching*. Cambridge University Press, 1996.
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de Política Lingüística*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1998.
- Marí, I. (coord.) *La llengua als Països Catalans*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1992.
- Monés i Pujol, J. *La llengua a l'escola: 1714-1939*. Barcelona: Barcanova, 1984.
- Pla i Molins, M. *El bilingüisme escolar a Barcelona*. Barcelona: La Magrana, 1996.
- Pradilla, M. A. *La llengua catalana al tombant del mil·lenni*. Barcelona: Empúries, 1999.
- Prats, M.; Rafanell, A.; Rossich, A. *El futur de la llengua catalana*. Barcelona: Empúries, 1990.
- Pueyo, M. *Llengües en contacte en la comunitat catalana*. València: Universitat de València, 1991.
- Reixach, Modest (coord.), *El coneixement del català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1997.
- Serra, J.M. *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori, 1997.
- Siguan, M. *España plurilingüe*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.
- Solé i Camardons, J. *Sociolingüística per a joves*. 2a ed. Barcelona: La Llar del Llibre, 1989.
- Vallverdú, F. *L'ús del català: un futur controvertit*. Barcelona: Edicions 62, 1990.
- Vallverdú, F. *Velles i noves qüestions sociolingüístiques*. Barcelona: Edicions 62, 1998.

- Vila, I. *La normalització lingüística a l'ensenyament no universitari de Catalunya*. Barcelona: Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 1993.
- Vila, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori, 1996.
- Vila, I. (coord.); Siguan, M. *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Proa / Edicions de la UOC, 1998.

Aspectes didàctics

- Antúnez, S; del Carmen, L. M.; Imbernón, F.; Parcerisa, A.; Zabala, A. *Del proyecto educativo a la programación del aula*. Barcelona: Graó, 1992.
- Area Moreira, M. *Los medios, los profesores y el currículo*. Barcelona: Sendai Ediciones, 1991.
- Artículos de didáctica de la lengua i de la literatura* (publicació trimestral iniciada el juliol de 1994). Barcelona: Serveis Pedagògics, S.L.
- Bassols, M. i Torrent, A. M. *Models textuais: teoria i pràctica*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Bolibaugh, J. et al. *Educational Development: A Practical Issue: Guidelines for the Preparation, Production and Distribution of Text Books*. París: UNESCO, 1980.
- Cabero Almenara, J. *Análisis de medios de enseñanza: aportaciones para su selección, diseño e investigación*. Sevilla: Alfar, 1990.
- Camps, Anna; Colomer, Teresa (coord.). *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1998.
- Cassany, Daniel. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1999.
- Cebrián de la Serna, M. *La Didáctica, el curriculum, los medios y los recursos didácticos*. Málaga: Universidad de Málaga, 1992.
- Codina, F., Coromina, E., Fargas, A. i Fornols J. *Llengua i comunicació 3 i 4. Guia didàctica i projecte curricular*. Vic: Eumo Editorial, 1998.
- Cunningsworth, Alan. *Evaluating and Selecting EFL teaching materials*. London: Heinemann Educational Books, 1984.
- Disseny curricular. Ensenyament Primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Disseny curricular. Ensenyament Secundari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Ellington, H. and Race, P., *Producing teaching materials: a handbook for teachers and trainers*. Kogan Page: Nichols, 1994.
- Lomas, C.; Osoro, A.; Tusón, A. *Ciencias del lenguaje, competencia comunicativa y enseñanza de la lengua*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Lomas, C. (coord.). *La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1996.
- Monereo, C. *Avaluació del tractament de la diversitat als llibres de text*. Barcelona: Comissió Ciutadana Pro Integració Escolar, 1995.
- Parcerisa i aran, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*. Barcelona: Graó, 1996.
- Richaudeau, F. *Conception et production des manuels scolaires*. París: UNESCO, 1979.
- Richaudeau, F. *Écrire avec efficacité*. Toulouse: Albin Michel, 1992.
- Seguin, R. *L'élaboration des manuels scolaires. Guide méthodologique*. París: UNESCO, 1989.
- Serafini, M. T. *Como se estudia*. Barcelona: Paidós, 1991.
- Serafini, M. T. *Como se escribe*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Siguan, M. *La enseñanza de la lengua por tareas*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1995.

Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: José Ramón LAGO i MARTÍNEZ

Anual 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer i relacionar les característiques fonamentals dels diferents models teòrics d'intervenció amb diferents pràctiques d'intervenció psicopedagògica.
- Conèixer les característiques de l'orientació i la intervenció psicopedagògica en la legislació actual i relacionar las funcions que se li encomana amb els diferents models d'intervenció.
- Identificar algunes estratègies generals d'intervenció per a cada àmbit d'orientació i intervenció psicopedagògica i aplicar-la en algunes situacions pràctiques.

CONTINGUTS:

1. Orientació i Intervenció psicopedagògica.
 - 1.1 Concepte d'orientació i intervenció psicopedagògica.
 - 1.2 Enfocaments i models d'orientació i intervenció psicopedagògica. Classificacions dels models i enfocaments.
 - 1.3 Dimensions fonamentals d'un model d'intervenció psicopedagògica.
2. El model clínic.
3. Els models de programes.
4. Els models de consulta.
5. El model educacional-constructivista.
6. Orientació e intervenció psicopedagògica en el sistema educatiu actual.
 - 6.1. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions derivada de la LOGSE.
 - 6.2 Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions de la Generalitat de Catalunya.
7. Orientació educativa i intervenció psicopedagògica a les diferents etapes de l'educació obligatòria.
8. La col·laboració en el desplegament del currículum.
 - 8.1 Assessorament curricular
 - 8.2 Eixos de l'assessorament en el desplegament del currículum a les diferents etapes educatives.
9. La col·laboració en l'atenció a la diversitat.
 - 9.1 Mesures d'atenció a la diversitat.
 - 9.2 Col·laboració en la planificació i desenvolupament de les mesures d'atenció a la diversitat.
10. La col·laboració en l'atenció a les n.e.e.
 - 10.1 L'avaluació psicopedagògica.
 - 10.2 La col·laboració en l'elaboració i desenvolupament de les adaptacions curriculars.
11. La col·laboració en la orientació i l'acció tutorial.
 - 11.1 Continguts de l'orientació educativa.
 - 11.2 Col·laboració en el desenvolupament dels àmbits de l'acció tutorial.
12. Planificació i desenvolupament de l'orientació i la intervenció psicopedagògica.

METODOLOGIA:

Les activitats de ensenyament-aprenentatge consistiran en exposicions del professor, anàlisi de documents i de casos pràctics per part dels estudiants en petit grup i elaboracions de síntesis a partir de la guia del professor.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es realitzarà mitjançant la realització de proves escrites sobre els continguts treballats i altres activitats complementàries.

BIBLIOGRAFIA:

- Alonso, J. (1995). *Orientación educativa. Teoría, evaluación e intervención*. Ed. Síntesi.
- Bisquerra, R. (coord) (1998). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Praxis.
- Fernández, J. (coord). (1996) *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Málaga: Aljibe.
- Instruccions de la Direcció General d'Ordenació Educativa per a l'organització i el funcionament dels serveis educatius del departament d'Ensenyament.
- Jiménez, R.A. i Porras, R. (1997). *Modelos de acción Psicopedagógica: entre el deseo y la realidad*. Málaga: Aljibe.
- Marchesi, A. Coll, C. Palacios, J. (1990) *Desarrollo psicológico y educación. Vol III: Necesidades Educativas Especiales*. Madrid: Alianza Editorial.
- Marcelo, C.(coord) (1997) *Asesoramiento curricular y organizativo*. Ariel: Barcelona.
- M.E.C. (1998) *La orientación educativa y la Intervención psicopedagógica*. MEC.
- Ministerio de Educación y Ciencia (1992) «*Orientación y Tutoría*». Materiales para la Reforma. Educación Secundaria Obligatoria. Madrid: MEC.
- Monereo, C. Solé, I. (coords.) (1996) *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Psicología.
- Parrilla, A. (1996) *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Ed. Mensajero.
- Resolució de la Direcció General d'Ordenació Educativa de 19 de juny 1997 per la qual s'aproven instruccions relatives a l'organització del currículum a l'educació secundària obligatòria per a l'atenció a la diversitat dels alumnes.
- Rodríguez, M. M. (1996) *El asesoramiento en educación*. Aljibe. Malaga.
- Solé, I. (1998). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE de la Universidad de Barcelona/Horsori.

Educació Especial

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Descriure i analitzar els plantejaments actuals de l'Educació Especial
- Fonamentar, des d'una perspectiva psicopedagògica, sociològica i ètica, el plantejament inclusiu de l'Educació Especial.
- Presentar i analitzar estratègies i recursos per a la pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu.
- Presentar i analitzar algunes de les últimes innovacions en el camp de l'Educació Especial.

CONTINGUTS:

1. Introducció: L'atenció a les persones discapacitades des d'un plantejament inclusiu, una història que ve de lluny (Comenius, Itard, Seguin)
2. Descripció i anàlisi dels plantejaments actuals de l'Educació Especial:
 - Plantejament selectiu
 - Plantejament selectiu amb integració parcial
 - Plantejament inclusiu
3. Fonamentació psicopedagògica, sociològica i ètica d'una escola per a tothom.
4. Estratègies de socialització en aules inclusives.
5. La pràctica de l'educació especial des d'un plantejament inclusiu: una base curricular comuna per a tot l'alumnat.
 - La personalització de l'ensenyament: els Plans de Treball Personalitzats
 - L'autoregulació de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar l'autonomia dels alumnes.
 - L'estructuració cooperativa de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar la interacció entre iguals i l'aprenentatge cooperatiu.

METODOLOGIA:

Les classes es plantejaran com un espai de debat, aportació d'experiències i confrontació d'idees. Es combinaran l'exposició per part del professor, el treball en equip dels alumnes dins i fora de l'aula, l'anàlisi de documents, l'estudi de casos i els debats.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Un treball individual o en grup sobre els continguts del punt 3 del temari.
- L'exposició a classe –individual o en grup- del treball anterior.
- Un examen final

BIBLIOGRAFIA:

- Bautista Jiménez, Rafael (1991): *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Canevaro, Andrea (1985): *Els infants que es perden al bosc*. Vic: Eumo.
- Canevaro, Andrea (1987): *Infants amb deficiències*. Barcelona: Rosa Sensat/ Edicions 62.
- Coll, C. (1984): «Estructura grupal, interacció entre alumnes y aprendizaje escolar». Dins *Infancia y*

- Aprendizaje*, 27/28, pp. 119-138.
- Departament d'Ensenyament (1986): *L'educació especial a Catalunya*. Documents d'Educació especial, núm. 8. Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Echeita, G. i Martín, E. (1990): «Interacción social y aprendizaje». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 49-67.
- Departament d'Ensenyament (1991): *La resposta a les necessitats educatives especials dels alumnes a l'ensenyament infantil i obligatori*. Documents d'Educació Especial, núm. 11. Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Johnson, D.W i Johnson, R.T. (1997): «Una visió global de l'aprenentatge cooperatiu». Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, núm. 1, pp. 54-64.
- Jonhson, D.W., Johnson, R.T. i Holubec, E.J. (1999): *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós.
- Jorba, J. i Casellas, E. (Eds.) (1996): *Estratègies i tècniques per a la gestió social a l'aula. Volum 1: La regulació i l'autoregulació dels aprenentatges*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació.
- Marchesi, Alvaro i Martín, Elena (1990): «Del lenguaje del trastorno a las necesidades educativas especiales». Dins Marchesi, A., Coll, C., Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Volum III*. Madrid: Alianza Editorial, pp. 15-33.
- Ortega, J.L., Matson, J.L. (1987): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació Especial, núm. 7, Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Ovejero, A. (1990): *El aprendizaje cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU.
- Parrilla, A. (1992): *El profesor ante la integración escolar: Investigación y formación*. Capital Federal (Argentina): Cincel.
- Puig, J., Romeu, T. (1991): *L'escola ha de donar resposta a tots els alumnes*. Barcelona: P.P.U.
- Pujolàs, P. (2001): *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educación Obligatoria*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Pujolàs, P. i Ruiz, R. (1999): «Cómo atender la diversidad de los alumnos en la ESO, en un grupo heterogéneo? La Escuela Inclusiva, la Enseñanza Multinivel y la Estructura de Aprendizaje Cooperativa». Dins A. Sánchez Palomino, J.J. Carrión, D. Padua y R. Pulido (Coords.): *Los desafíos de la Educación Especial en el umbral del siglo XXI*. Almería: Universidad de Almería, Departamento de Didáctica y Organización Escolar, pp. 199-219.
- Ruiz, R. (1997): «Les Adecuacions Curriculars Individualitzades a l'escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre la seva extrapolació al nostre sistema educatiu». Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 1, núm. 1, p. 45-53.
- Ruiz, R. (1999): «Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics del disseny de Bases Curriculars per a tot l'alumnat i per la seva adequació personalitzada». Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 3, núm. 2.
- Sánchez Asin, Antonio (1993): *Necesidades educativas e intervención psicopedagógica*. Barcelona: P.P.U.
- Serrano, J.M., y Calvo, M.T. (1994): *Aprendizaje cooperativo. Técnicas y análisis dimensional*. Murcia: Caja Murcia Obra Cultural.
- Stainback, W., Stainback, S. (1999): *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea.

Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: José Ramon LAGO i MARTÍNEZ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Delimitar conceptualment les dificultats d'aprenentatge i la intervenció psicopedagògica.
- Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin identificar, delimitar i analitzar les dificultats d'aprenentatge.
- Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin planificar, aplicar i valorar la resposta educativa adequada a les diferents dificultats d'aprenentatge.

CONTINGUTS:

1. La intervenció psicopedagògica i les dificultats d'aprenentatge: delimitació conceptual.
2. Les dificultats d'aprenentatge més generals: avaluació i resposta.
3. Les dificultats d'aprenentatge específiques: avaluació i resposta.
 - 3.1. Dificultats d'aprenentatge de la decodificació lectora. Dislèxia.
 - 3.2. Dificultats de comprensió lectora.
 - 3.3. Dificultats d'escriptura. Disgrafia.
 - 3.4. Dificultats d'aprenentatge de les matemàtiques. Discalculia.

METODOLOGIA:

Les classes es plantejaran com un espai de debat, aportació d'experiències i confrontació d'idees. Es combinaran l'exposició per part del professor, el treball en equip dels estudiants dins i fora de l'aula, l'anàlisi de documents, l'estudi de casos i els debats.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Un treball individual o en grup sobre algun dels continguts del programa.
- Un examen final
- L'assistència i la participació a les classes, l'aportació de materials i experiències, la participació a les tutories, etc.

BIBLIOGRAFIA:

- Alonso, J. i Carriedo, N. (1996): «Problemas de comprensión lectora: evaluación e intervención». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 343-364.
- Barberà, E. i Gómez-Granell, C. (1996): «Las estrategias de enseñanza y evaluación en matemáticas». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 383-404.
- Camps, A. i Castelló, M. (1996): «Las estrategias de enseñanza-aprendizaje en la escritura». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 321-342.
- Defior Citoler, S. (1996): *Las dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo. Lectura, escritura, matemáticas*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Jiménez, J. i Gironde, L. (1990): *Cálculo a l'escola. Reflexions i propostes*. Col. Guix, 13. Barcelona: Graó.

- Jorba, J. i Casellas, E. (Eds.) (1996): *Estratègies i tècniques per a la gestió social a l'aula. Volum I: La regulació i l'autoregulació dels aprenentatges*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació.
- Monereo, C. i Solé, I. (Coord.) (1996): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza.
- Nicasio, J. (1995): *Manual de dificultades de aprendizaje. Lenguaje, Lecto-escritura y Matemáticas*. Madrid: Narcea.
- Rivière, A. (1990): «Problemas y dificultades en el aprendizaje de las matemáticas: una perspectiva cognitiva». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. III*. Madrid: Alianza, pp. 155-182.
- Sánchez, E. (1990): «El aprendizaje de la lectura y sus problemas». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 121-130.
- Sánchez, E. (1990): «Estrategias de intervención en los problemas de lectura». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 139-154.
- Solé, I. (1992): *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó.
- Solé, I. (1993): «Disponibilidad para el aprendizaje y sentido del aprendizaje». Dins Coll, C. et alt.: *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, pp. 25-46.
- Valmaseda, M. (1990): «Los problemas de lenguaje en la escuela». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 101-120.

Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis

PROFESSOR: Antoni TORT i BARDOLET

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Els canvis socials i culturals que afecten el món d'avui exigeixen del professional de l'educació una actualització constant respecte de quins són els models, enfocaments i corrents de pensament pedagògic que orienten l'evolució de l'educació actual. L'assignatura pretén oferir una àmplia panoràmica d'aquestes aportacions pedagògiques que malden per respondre a la dinàmica social contemporània.

CONTINGUTS:

1. Tradició i canvi en educació. Educació i societat.
El paper de l'educació en una societat canviant. Crisi o adaptació. L'educació com a activitat de conservació, d'innovació i de reconstrucció de l'experiència.
2. Nous usos i nous costums en la societat del coneixement.
Cultura local i cultura mundial, la «globalització». Els contextos de l'educació: La ruptura dels paràmetres espai/temps en l'educació contemporània. Institucions escolars i xarxes de comunicació. De l'autoformació als sistemes educatius. La ciutat i l'educació.
3. L'educand i l'aprenent, avui.
La multiplicació de les formes d'excel·lència. La formació de la persona en un món insegur. Les dificultats d'identificació amb les institucions educatives. L'acollida com a principi pedagògic. Contextos experiencials i contextos educatius dels infants i joves. Factors de desigualtats en educació.
4. L'estatus del saber pedagògic en una societat en transformació.
La construcció social del currículum. La qüestió dels nivells. Universalisme i relativisme en la construcció dels currícules. La transdisciplinarietat. Els continguts escolars en el marc de la societat de de l'espectacle.
5. Educació i desenvolupament humà.
L'educació com a bé públic o l'educació com a bé de consum. L'educació com a dret. L'educació com a inversió: entre el creixement econòmic i el desenvolupament humà. Educació per a la qualificació, per a la competència, per a la competitivitat. L'educació al llarg de la vida. Formació i ocupació.
6. Educació i democràcia.
Autonomia i control. Liberalisme i estatisme. La dualització escolar. Participació i exclusió en el funcionament de l'educació actual. La igualtat d'oportunitats: mesures i estratègies. Escola i comunitat, el futur de les comunitats educatives.

METODOLOGIA:

Les sessions constaran d'explicacions inicials per part del professor, comentaris de lectures recomanades, discussions en petit grup i exposicions públiques per part de l'alumnat.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir de:

- assistència i participació en l'activitat d'aula i en altres activitats que s'organitzin.
- redacció d'escrits i exposicions orals realitzades regularment a l'aula.
- elaboració d'una memòria de l'assignatura que inclourà comentaris de diversos articles i d'un llibre.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- A.A.V.V., *Nuevas perspectivas críticas en educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- A.A.V.V., *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 2000.
- A.A.V.V., *Cròniques per a una educació democràtica*. Vic: Eumo Editorial, 1998.
- A.A.V.V., *Educar a la secundària*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Arendt, H. *La crisi de la cultura*. Dins Arendt, H.; Finkielkraut, A. *La crisi de la cultura*. Barcelona: Pòrtic, 1989.
- Beck, U. *Qué es la globalización?* Barcelona: Paidós, 1998.
- Bruner, J., *La educación, puerta de la cultura*. Madrid: Visor, 1997.
- Cardús, S., *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Castells, M., *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Madrid: Alianza Editorial 1997-98. (3 vols.)
- Colom, A.J.; Melich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Debord, G., *Nuevos comentarios sobre la sociedad del espectáculo*. Barcelona: Anagrama, 1999.
- Delors, J., et. al. *Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Unesco, 1996.
- Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Fibla, P. *El patrimoni ètic de la modernitat. Educació i valors*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Finkielkraut, A. *La derrota del pensamiento*. Barcelona: Anagrama, 1990.
- Fullan, M.; Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca luchar en la escuela?* Morón: MCEP, 1997.
- Gardner, H. *La mente no escolarizada. Cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar las escuelas*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Giddens, A. *Consecuencias de la modernidad*. Madrid: Alianza Editorial, 1996.
- Hargreaves, A. *Profesorado, cultura y posmodernidad. Cambian los tiempos, cambia el profesorado*. Madrid: Morata, 1993.
- Heilbroner, R. *Visiones del futuro. El pasado lejano, el ayer, el hoy y el mañana*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Lipovetski, G. *El imperio de lo efímero*. Barcelona: Anagrama, 1990.
- Margalit, A. *La sociedad decente*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Marín, E.; Tresserras, J.M. *Cultura de masses i postmodernitat. (Elogi i crítica de la comunicació contemporània)*. València: Editorial 3 i 4, 1994.
- Marina, J. A. *El misterio de la voluntad perdida*. Barcelona: Anagrama, 1998.
- Pérez de Cuéllar. *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Postman, N. *Fi de l'educació. Una redefinició del valor de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Postman, N., *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Sartori, G. *Homo videns*. Barcelona: Taurus, 1998.
- Sennett, R. *La corrosión del carácter*. Barcelona: Anagrama, 2000.
- Soler, M. *Dues visions antagòniques de l'educació des de la tulaia intencional*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1998.
- Stenhouse, L. *Cultura y educación*. Morón: Publicaciones MCEP, 1997
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: Ceac, 1997.
- Vattimo, G. *La sociedad transparente*. Barcelona: Paidós, 1990.

Complements de Formació

Mètodes, Disseny i Tècniques d'Investigació Psicològica

PROFESSOR: Ramon RIERA i EURAS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'objectiu general de l'assignatura és proporcionar eines metodològiques que capacitin l'estudiant per comprendre l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.

Els objectius específics que ha d'assolir l'estudiant al finalitzar l'assignatura són:

1. Conèixer l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.
2. Caracteritzar els principals trets propis del coneixement científic aplicat a l'àmbit de la psicologia.
3. Saber aplicar les eines bàsiques de recerca i d'anàlisi de les dades.
4. Adquirir criteris per valorar la qualitat dels treballs de recerca.
5. Posseir capacitat per dissenyar recerques de tipus bàsic en l'àmbit de la psicologia.
6. Dominar el lèxic emprat en recerca científica i comunicar el procés d'investigació ajustant-se a les normes estàndard acceptades internacionalment.
7. Adquirir consciència dels problemes ètics de la recerca en psicologia.

CONTINGUTS:

1. Ciència i mètode científic.
 - 1.1. Característiques bàsiques del coneixement científic.
 - 1.2. Delimitació de conceptes: mètode, metodologia i tècniques d'investigació.
2. Disseny d'investigacions en psicopedagogia.
 - 2.1. Principals tendències en la investigació psicopedagògica.
 - 2.1.1. El plantejament hermenèutic o interpretatiu.
 - 2.1.2. La perspectiva empíricoanalítica o racionalista.
 - 2.2. Investigació no experimental.
 - 2.2.1. Tipus de mètodes: Mètodes descriptius.
 - 2.2.1.1. L'observació sistemàtica.
 - 2.2.1.2. Tècniques selectives: l'enquesta.
 - 2.2.1.3. Les escales de mesura i els tests.
 - 2.3. Investigació experimental.
 - 2.3.1. Dissenys experimentals amb grups de subjectes diferents.
 - 2.3.2. Dissenys experimentals amb els mateixos subjectes.
 - 2.3.3. Dissenys experimentals complexos.
 - 2.3.4. Experiments amb $N = 1$.
 - 2.4. Investigació quasiexperimental
 - 2.4.1. Disseny pre-post amb un sol grup.
 - 2.4.2. Disseny pre-post amb grup de control no equivalent.
 - 2.4.3. Disseny de sèries temporals interrompudes amb grup de control no equivalent.
3. Publicació dels resultats.
 - 3.1. Pautes per a la presentació d'un projecte d'investigació.
 - 3.2. Elaboració de l'informe de recerca, difusió i publicació.
4. Normes legals i ètiques de la recerca.

METODOLOGIA:

Les classes constaran d'explicacions inicials per part del professor, comentaris d'articles d'investigacions realitzades en l'àmbit de la Psicologia, treballs en grup i exposicions/defensa de projectes duts a terme pels estudiants.

AVALUACIÓ:

La nota global de l'assignatura es farà a partir de:

- Una prova de matèria relacionada amb el contingut de les classes expositives.
- La participació a l'aula.
- Un treball de grup sobre el disseny i planificació d'un projecte de recerca.

BIBLIOGRAFIA:

- Anguera, M.T. *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. 5a ed. Madrid: Cátedra, 1988.
- Arbós, A.; Vidal, M.C. *Evolució, concepte i fonaments de la investigació educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Arce, C. *Técnicas de construcción de escalas psicológicas*. Madrid: Síntesis, 1994.
- Arnal, J.; Del Rincón, D. i Latorre, A. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor, 1995.
- Arnal, J. *Metodologías de la investigación educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Arnau, J. *Diseños experimentales en psicología y educación*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Arnau, J.; Anguera, M. T. i Gómez, J. *Metodología de la Investigación en ciencias del comportamiento*. Murcia: Universidad, 1990.
- Barlow, D. i Hersen, M. *Diseños experimentales de caso único*. Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Botella, J. et al. *Análisis de datos en psicología*. Madrid: Pirámide, 1993.
- Briones, G. *Métodos y técnicas de investigación para las ciencias sociales*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1990.
- Castro, L. *Diseño experimental sin estadística*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1987.
- Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. *Codi Deontològic. Psicología. Text i Context, 0*, 12-15, 1989.
- Del Rincón, D.; Arnal, J. et al. *Técnicas de Investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.
- Fernàndez-Ballesteros, R. *Introducción a la evaluación psicológica*. Madrid: Pirámide, 1992.
- Hopkins, D. *Investigación en el aula: Guía del profesor*. Barcelona: PPU, 1989.
- Kemmis, S. i McTaggart. *Cómo planificar la investigación-acción*. Barcelona: Laertes, 1988.
- Latorre, A. et. al. *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Barcelona: GR92, 1996.
- León, O. i Montero, I. *Diseño de investigaciones. Introducción a la lógica de la investigación en psicología y educación*. Madrid: McGraw-Hill, 1993.
- Mateo, J. *La investigación «expost-facto»*. Barcelona: UOC, 1997.
- Pardinas, F. *Metodología y técnicas de investigación en ciencias sociales*. 29a ed. Madrid: Siglo XXI, 1986.
- Salvador, F. i Pelegrina, M. *El método científico en psicología*. Barcelona: Proa, 1993.
- Taylor, S. J. i Bogdan, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, 1986.
- Welkowitz, J. et al. *Estadística aplicada a las Ciencias de la Educación*. Madrid: Santillana, Aula XXI, 1981.
- Wood, G. *Fundamentos de la investigación psicológica*. Mèxic: Trillas, 1984.

Processos Psicològics Bàsics

PROFESSOR: Àngel ALSINA i PASTELLS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius generals de l'assignatura són:

- Adquirir de forma objectiva uns coneixements i/o conceptes fonamentals dels processos psicològics bàsics.
- Adquirir hàbits de crítica raonada sobre el material que caldrà llegir i sobre els temes que s'exposin a classe.
- Adquirir hàbits de recerca bibliogràfica i de lectura sobre temes de Psicologia Bàsica.
- Adquirir unes aptituds i habilitats pràctiques en la manipulació d'instruments i resolució de problemes sobre alguns dels continguts de l'assignatura.

Aquests objectius poden assolir-se amb el treball compartit entre teoria, pràctiques i treballs de discussió.

CONTINGUTS:

Tema 1. Aspectes introductoris

1. Definició de psicologia.
2. Perspectives en psicologia.
 - 2.1. Estructuralisme.
 - 2.2. Funcionalisme.
 - 2.3. Psicologia de la Gestalt.
 - 2.4. La psicoanàlisi.
 - 2.5. Enfocament humanista.
 - 2.6. Enfocament conductista.
 - 2.7. Enfocament cognitiu.
3. Els principals corrents psicològics.
 - 3.1. Psicologia fisiològica.
 - 3.2. Psicologia experimental.
 - 3.3. Psicologia cognitiva.
 - 3.4. Psicologia evolutiva.
 - 3.5. Psicologia social.
 - 3.6. Psicologia de la personalitat.
 - 3.7. Psicologia clínica, comunitària i de la salut.
 - 3.8. Psicologia escolar i de l'orientació.
 - 3.9. Ergonomia i psicologia industrial i de les organitzacions.
 - 3.10. Altres subcamps.

Tema 2: L'atenció

1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició d'atenció
 - 1.2. El paper de l'atenció dins dels processos psicològics bàsics.
 - 1.3. Breu evolució històrica de l'estudi de l'atenció. Situació actual de la investigació.
 - 1.4. Tipus d'atenció.
2. L'atenció selectiva: tipus i processos.
 - 2.1. L'atenció focalitzada.
 - 2.2. L'atenció dividida.

- 2.3. Processos automàtics i processos controlats.
- 3. Aplicacions de l'estudi de l'atenció en el context educatiu.
 - 3.1. Patologies de l'atenció: la hiperactivitat.
 - 3.2. La potenciació de l'atenció en el context educatiu.

Tema 3: La memòria

- 1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició de memòria. La memòria dins dels processos cognitius.
 - 1.2. L'estudi experimental de la memòria.
 - 1.3. Algunes variables que afecten el procés mnemònic.
 - 1.4. La mesura de la memòria.
- 2. La perspectiva estructural i la perspectiva processal de la memòria.
- 3. La representació de la informació en la memòria
 - 3.1. La memòria semàntica i la memòria episòdica.
 - 3.2. Els models o teories de la memòria semàntica.
 - 3.3. La imatge mental com a representació mental.
- 4. Altres línies d'investigació de la memòria. Aplicacions en el context educatiu
 - 4.1. Implicacions de la memòria en els aprenentatges instrumentals.
 - 4.2. La potenciació de la memòria.

Tema 4: Sensació i percepció

- 1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició de sensació i de percepció.
 - 1.2. El paper de la sensació i de la percepció dins dels processos cognitius.
 - 1.3. Breu evolució històrica de l'estudi experimental de la sensació i la percepció.
 - 1.4. L'exploració de la sensació i de la percepció.
- 2. Els sistemes sensorials
 - 2.1. L'adaptació sensorial.
 - 2.2. Els sistemes sensorials.
 - 2.2.1. Sistema visual.
 - 2.2.2. Sistema auditiu.
 - 2.2.3. Sistema somatosensorial (hàptic)
 - 2.2.4. Sistema químic (gustatiu-olfactori)
 - 2.2.5. Sistema pròpioceptiu (orientador bàsic)
- 3. Aplicacions de l'estudi de la sensació i de la percepció en el context educatiu.
 - 3.1. La intervenció de la percepció en el procés d'ensenyament/aprenentatge.
 - 3.2. Tècniques i estratègies per a la potenciació dels sentits.

Tema 5: L'emoció

- 1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició d'emoció
 - 1.2. El paper de l'emoció dins dels processos psicològics bàsics.
 - 1.3. Breu evolució històrica de l'estudi de l'emoció. Situació actual de la investigació.
 - 1.4. La mesura de l'emoció.
- 2. Aplicacions de l'estudi de l'emoció en el context educatiu.
 - 2.1. La incidència de l'emoció en l'aprenentatge humà.
 - 2.2. Com treballar els aspectes emocionals en el context educatiu.

METODOLOGIA:

Al'inici de cada tema es presentarà una descripció estructurada i detallada, és a dir, un esquema que està pensat perquè serveixi de guió. També es presentarà la bibliografia específica que podeu consultar per am-

pliar els coneixements sobre el tema.

En el transcurs de cada tema hi haurà sessions d'exposició teòrica en les que es presentaran els continguts que cal conèixer i sessions de pràctiques que permetran veure d'una manera pràctica els diferents continguts exposats.

AVALUACIÓ

L'avaluació es compon de dues proves i un treball pràctic:

- Les pràctiques són de resposta múltiple, i es realitzen una a mitjans del quadrimestre i l'altra dins el calendari oficial. S'establirà una data prèvia a la realització de cada prova per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen. Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.
- El treball pràctic està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball pràctic s'haurà de presentar dins els quinze dies anteriors a l'acabament de l'assignatura, previ acord amb els estudiants.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en les proves i l'avaluació del treball pràctic, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obté de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Aznar, J. (1997). *La percepció*. Barcelona: U.O.C.
- Baddeley, A. (1999). *Memoria Humana. Teoría y Práctica*. Madrid: McGraw-Hill.
- Banyard, P., Cassells, A., Green, P., Hartland, J., Hayes, N. i Reddy, P. (1991). *Introducción a los procesos cognitivos*. Barcelona: Ariel, 1995.
- Bower, T. (1977). *El mundo perceptivo del niño*. Madrid, 1982.
- Cratty, B.J. (1978). *Desarrollo perceptual y motor en los niños*. Barcelona: Paidós, 1990.
- Davidoff, L. (1984). *Introducción a la psicología*. Mèxic: McGraw-Hill.
- Day, R.H. (1969). *Psicología de la percepción humana*. Mèxic: Limusa, 1981.
- Goldstein, E.B. (1984). *Sensación y percepción*. Madrid: Debate, 1995.
- Goleman, D. (1995). *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Jessell, Kandel i Schwartz (1996). *Neurociencia y conducta*. Madrid: Prentice-Hall, 1998.
- Luria (1975). *Atención y memoria*. Barcelona: Fontanella.
- Luria, A.R. (1975). *Sensación y percepción*. Barcelona: Fontanella, 1981.
- Matlin, M.W. i Foley, H.J. (1996). *Sensación y percepción*. Madrid: Prentice-Hall, 1998.
- Morris, C.G. (1997). *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall.
- Myers (1991). *Psicología*. Madrid: Panamericana.
- Nye, R.D. (2002) *Tres psicologías*. Madrid: Thomson Learning-Paraninfo.
- Pieron, H. i Chocholle, R. (1963). *Sensación y motricidad*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1983.
- Rock, I. (1984). *La percepción*. Barcelona: Prensa Científica, 1985.
- Ruíz-Vargas, J.M. (1991). *Psicología de la memoria*. Madrid: Alianza Editorial.
- Schiffman, H.R. (1976). *La percepción sensorial*. México: Limusa, 1981.
- Vernon, M.D. (1973). *Psicología de la percepción humana*. Buenos Aires: Hormé.
- Vila, I.; Estaun, S.; Sadurní, M. i Serrat, E. (2002) *Processos Psicològics Bàsics*. Barcelona: Edicions de la UOC.
- Vurpillot, E. (1972). *El mundo visual del niño*. Madrid: Siglo XXI, 1985.
- Worchel, S. i Shebilske, S. (1997). *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall.

Psicologia de la Personalitat

PROFESSOR: Àngel SERRA i JUBANY

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Facilitar el coneixement dels models de personalitat que s'han elaborat per descriure i explicar la conducta de les persones.
- Aplicar els coneixements aportats des de l'àmbit de la Psicologia de la Personalitat als processos d'ensenyament-aprenentatge.
- Aplicar els coneixements a través de la confecció d'informes psicològics que ofereixin l'avaluació, la descripció i l'explicació de la personalitat.

CONTINGUTS:

1. Concepte i definició de personalitat
 - 1.1 Diferenciació amb altres disciplines de la Psicologia
 - 1.2 Diferenciació de terminologia
 - 1.3 Definició de Personalitat
 - 1.4 Conceptes bàsics per l'anàlisi de la personalitat
2. Història de l'estudi de la personalitat
 - 2.1 Filosofia i medicina grega
 - 2.2 Segle XIX
 - 2.3 Segle XX
 - 2.4 Segle XXI
3. L'estudi científic de la personalitat. Tradicions d'investigació
 - 3.1. L'aproximació clínica de la personalitat
Jean Charcot, Sigmund Freud, Henry Murray, Carl Rogers i George Kelly.
 - 3.2. L'aproximació correlacional o disposicional de la personalitat
Galton, Raymond B. Cattell Hans J. Eysenck, Paul T. Costa i Robert R. McCrae.
 - 3.3. L'aproximació experimental a la personalitat
Wilhelm Wundt, Hermann Ebbinghaus i Ivan Pavlov, J.B. Watson, Clark Hull i B.F. Skinner.
4. Teories i models de la personalitat
 - 4.1. Teories dels trets, dimensions lèxiques de la personalitat, enfocament factorial o estratègia de les disposicions
 - Teoria dels trets de Gordon W. Allport
 - Teoria dels trets de Raymond B. Cattell
 - Model P-E-N de Hans J. Eysenck
 - Model dels cinc factors de Costa i McCrae
 - 4.2. Aproximació fenomenològica de la personalitat
 - L'enfocament fenomenològic
 - La teoria humanista de Carl Rogers
 - Teoria de la motivació d'Abraham Maslow
 - Teoria del fluxe de Mihaly Csikszentmihaly
 - Teoria dels constructes personals de George Kelly
 - 4.3. Aproximació cognitiva social de la personalitat
 - La revolució cognitiva

- Teoria de Julian Rotter d'expectatives i avaluació
- Estil cognitiu de Herman Witkin
- Teoria cognitiva social d'Albert Bandura
- Teoria cognitiva social d'Walter Mischel
- 4.4. Aproximació psicoanalítica de la personalitat
 - El Píscioanàlisi
 - Característiques de la Teoria de Freud
 - Les pulsions
 - Les tres estructures de la personalitat
 - Els mecanismes de defensa del jo
 - Etapas freudianes en el desenvolupament de la personalitat
 - Eta­pa oral i personalitat oral
 - Eta­pa anal i personalitat anal
 - Eta­pa fàlica i personalitat fàlica
- 5. Avaluació de la Personalitat
 - 5.1. Naturalesa dels instruments psicològics
 - 5.2. Els qüestionaris de personalitat
 - Història dels qüestionaris
 - Criteris d' estandarització, fiabilitat i validesa
 - 5.3. La personalitat a través de les descripcions literàries
 - 5.4. L'entrevista psicològica
 - Estudi de la personalitat a través de l'entrevista
 - Història de vida
 - 5.5. L'observació conductual
 - 5.6. Les proves projectives
- 6. L'informe de personalitat
 - 6.1. Procediment d'elaboració d'un informe de personalitat

METODOLOGIA:

El contingut del programa es desenvoluparà combinant sessions expositives amb exercicis pràctics.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura tindrà en compte els següents elements: l'elaboració d'un informe de la personalitat (40 %) i un examen escrit sobre el contingut del programa (60 %).

BIBLIOGRAFIA :

- Anastasi, A. i Urbina, S. *Tests psicológicos*. Mèxic: Prentice Hall, 1998.
- Avia, M.D.; Sánchez, M.L. *Personalidad: Aspectos cognitivos y sociales*. Madrid. Ediciones Pirámide, 1995.
- Brody, N. i Ehrlichman, H. *Psicología de la Personalidad*. Madrid: Prentice Hall, 2000.
- Eysenck, H.; Eysenck, M. *Personalidad y diferencias individuales*. Madrid: Ediciones Pirámide, 1987.
- Fernández Ballesteros, Rocio *Introducción a la evaluación psicológica II*. Madrid: Ediciones Pirámide, 1993.
- Fierro, Alfredo (comp.) *Manual de psicología de la Personalidad*. Barcelona : Paidós, 1996.
- García Martínez, J. i altres. *Personalidad, procesos cognitivos y psicoterapia. Un enfoque constructivista*. Madrid : Fundamentos, 1998.
- Generós Ortet i Sanchís, M.C. *Prácticas de psicología de la personalidad*. Barcelona : Ariel, 1999.
- Gilbert, D.G. i Connolly, J.J. *Personalidad, habilidades sociales y psicopatología. Un enfoque diferencial*. Barcelona: Omega, 1995
- Gómez, G. *Rasgos del alumno, eficiencia docente y éxito escolar*. Madrid : La Muralla, 1992.

- Liebert, R. i Langenbach, L. *Personalidad. Estrategia y temas*. Madrid: Internacional Thomson editores, 2000 (8a edició)
- Martesan, Agripinio. *Evaluación estructurada de la Personalidad*. Madrid: Ediciones Pirámide, 1997
- Maslow, Abraham. *Motivación y personalidad*. Madrid: Ediciones Díaz de Santos, 1991.
- Millon, Th.; Everly, G. *La personalidad y sus trastornos*. Barcelona: Editorial Martínez Roca, 1994.
- Millon, Th. ; Davis, R. *Trastornos de la personalidad en la vida moderna*. Barcelona. Masson, 2001.
- Nye, Roberto D. *Las tres psicologías. Perspectivas de Freud, Skinner y Rogers*. Madrid: Thomson Editores, 2002.
- Otero López i altres *Psicología de la personalidad*. Manual de prácticas. Barcelona : Ariel, 1998.
- Pelechano, Vicente. *Psicología de la personalidad*. Barcelona: Editorial Ariel, 1996.
- Pervin, A.L. *La ciencia de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill, 1998
- Richardson, R. *El orden del nacimiento y su carácter*. Barcelona: Ediciones Urano, 1992
- Sanz de Acedo, M. L. *Inteligencia y personalidad en las interfases educativas*. Bilbao: Desclée De Brower, 1998.
- Schultz, D.P. i Schultz, S.E. *Teorías de la Personalidad*. Madrid : Thomson editores, 2002.
- Shaffer, D.R. *Desarrollo social y de la personalidad*. Madrid : Thomson Editores, 2002.

Psicologia Social

PROFESSOR: Josep SANTACREU i TANYÀ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

Que l'estudiant:

1. Adquireixi coneixements bàsics sobre temes rellevants de la Psicologia Social.
2. Prengui consciència de la repercussió dels processos socials en els individus.
3. Sigui capaç d'analitzar els processos psicosocials presents en la intervenció psicopedagògica.

CONTINGUTS:

1. Concepte i Història de la Psicologia Social
2. El procés de socialització
 - 2.1 Naturalesa de la socialització
 - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
 - 2.3 Desocialització i resocialització
3. Les actituds
 - 3.1 Formació de les actituds
 - 3.2 Funcions de les actituds
 - 3.3 El canvi d'actitud
4. Identitat personal i identitat social
5. Productes de la interacció social
 - 5.1 La pressió cap la conformitat
 - 5.2 Obediència
 - 5.3 La desviació social
 - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i prejudicis
 - 6.1 Concepte i funcions
 - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Psicologia dels grups
 - 8.1 Processos intragrups
 - 8.2 Cooperació i competició
9. Liderat
 - 9.1 Teories clàssiques
 - 9.2 Teories modernes
10. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a través de sessions expositives, lectures d'articles i llibres, debats i exercicis pràctics en grup per aprofundir en els continguts de la assignatura.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar l'assoliment dels objectius de l'assignatura a través d'una prova escrita que valorarà el 70% de la qualificació final, així com amb treballs i exercicis realitzats en la dinàmica del grup-classe, que representaran un 30% de la qualificació.

BIBLIOGRAFIA:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 1995.
- González, M.P. *Orientaciones teòricas fundamentales en psicología de les grups*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Moscovici, S. *Psicología Social* (I i II). Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1991.
- Salazar, J.M. i altres. *Psicología Social*. Mèxic: Trillas, 1990.
- Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos i Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

